

Raadsmonitor Sociaal Domein

2023

Inhoud

Inleiding	3
Leeswijzer	4
1. Strategische thema's en ontwikkelingen in het sociaal domein	5
1.1 Bevolkingsopbouw: vergrijzing en ontgroening	6
1.2 Zorg en Wonen	6
1.3 De arbeidsmarkt	8
1.4 Armoede	9
1.5 Ontheemden en Statushouders	9
2. Preventie gericht op een krachtige samenleving	11
2.1 Opgave gezond leven makkelijker maken	13
2.1.1. Eenzaamheid	15
2.1.2. Informele hulp, mantelzorg, respijtzorg & vrijwilligerswerk	16
2.1.3. Mentaal welbevinden	18
2.1.4. Leefstijl	20
2.2 Opgave kansengelijkheid	21
2.2.1 Onderwijs, schooluitval & kinderopvang	23
2.2.3 Opvoeden en opgroeien	25
2.2.4 Algemene voorzieningen voor kinderen, ouders en gezinnen	26
2.3 Opgave bestaanszekerheid	27
2.3.1 Armoede en schulden	28
2.3.2 Ontheemden en statushouders	30
2.3.3 Huiselijk geweld	32
3. Individuele voorzieningen voor passende ondersteuning	35
3.1 Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	36
3.2 Jeugd	43
3.3 Participatie/inkomen	49
3.4 Dienstverlening door 't Baken	53
Definitielijst	55
Bijlagen	57
1. Factsheet Mantelzorg	57
2. Impressie van dementie in de gemeente Lochem vs Nederland	58
3. Schema GGD Monitors	59
4. Algemeen Beleidskader Sociaal Domein 'Krachtige Samenleving'	60
5. Schematisch overzicht Sociaal Werk	61

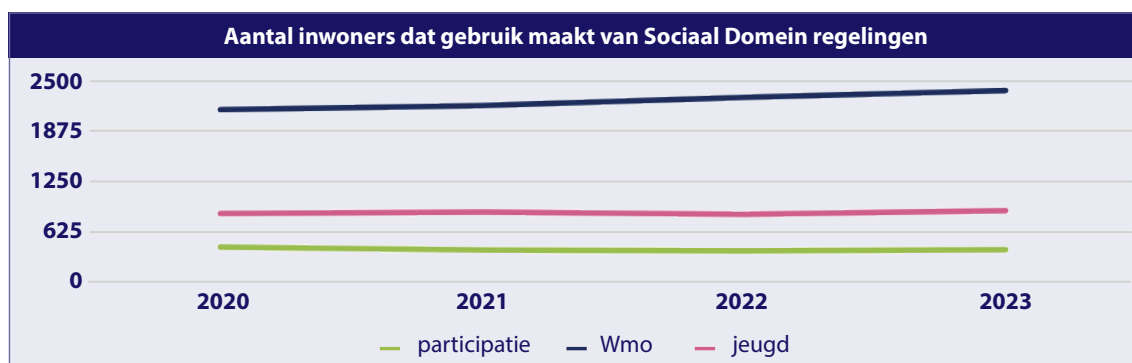
Inleiding

Voor u ligt de Raadsmonitor Sociaal Domein over het jaar 2023. De peildatum voor de meeste gegevens is 31 december 2023. Waar dat afwijkt vermelden we dat in de tekst. Voor deze monitor hebben we gebruik gemaakt van gegevens uit onze eigen registratie, inclusief 't Baken. Ook zijn data van Welzijn Lochem en regionale en landelijke databases afkomstig.

Het eerste doel van de Raadsmonitor Sociaal Domein is om de gemeenteraad jaarlijks te informeren over de stand van zaken binnen het sociaal domein. Wij leggen in de Raadsmonitor uit wat relevante ontwikkelingen op beleidsmatig gebied zijn en duiden opvallende cijfers. De belangrijkste kengetallen en andere indicatoren tonen welk effect gevoerd beleid heeft voor de bewoners. Een tweede doel is dat de cijfers ons richting geven waar we op in gaan zetten.

De Raadsmonitor wordt sinds 2022 jaarlijks opgesteld, waarbij we op het hele voorliggende kalenderjaar terugkijken. Prognoses voor de nabije toekomst en strategische verkenning van enkele thema's zijn er deels aan toegevoegd. We hebben met deze versie een poging gedaan om tegemoet te komen aan de wens van de raad, zoals verwoord in de opdracht van de raadswerkgroep op 12 maart 2024. Daarin wordt gevraagd om een vereenvoudigd en samenhangend overzicht van de verschillende beleidsdocument, beleidsdoelen en indicatoren. Deze kunt u vinden in de inleidingen van de hoofdstukken en paragrafen. Ook kunt u een overzicht van de verschillende beleidskaders vinden in de bijlagen (figuur 3).

In de Raadsmonitor 2023 geven we per hoofdstuk de belangrijkste punten of ontwikkeling aan. Met het onderstaande grafiek laten we alvast zien hoeveel inwoners in 2023 gebruik hebben gemaakt van Sociaal Domein regelingen, vergeleken met de afgelopen jaren.

Leeswijzer

Onze raadsmonitor 2023 is als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 1: Strategische thema's en ontwikkelingen in het sociaal domein

Strategische thema's en ontwikkelingen in het sociaal domein.

Hoofdstuk 2: Preventie gericht op een krachtige samenleving

Hierin staat een stand van de thema's van de Uitvoeringsagenda Preventie, met enkele aanvullingen.

Hoofdstuk 3: Individuele voorzieningen voor passende ondersteuning

Dit zijn voorzieningen waar een indicatie voor nodig is en waar de gemeente wettelijk verantwoordelijk voor is.

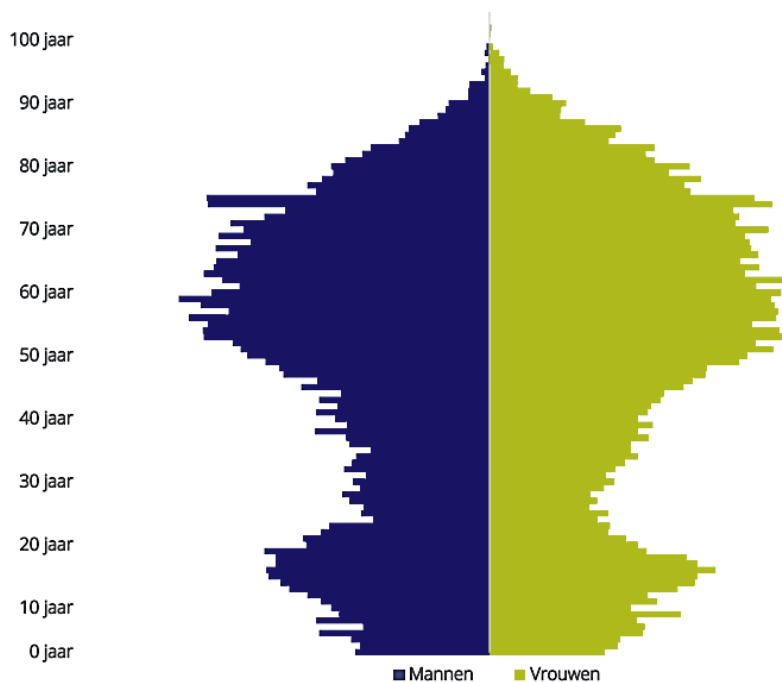
Hoofdstuk 4: Definities

Definities van indicatoren.

1.1 Bevolkingsopbouw: vergrijzing en ontgroening

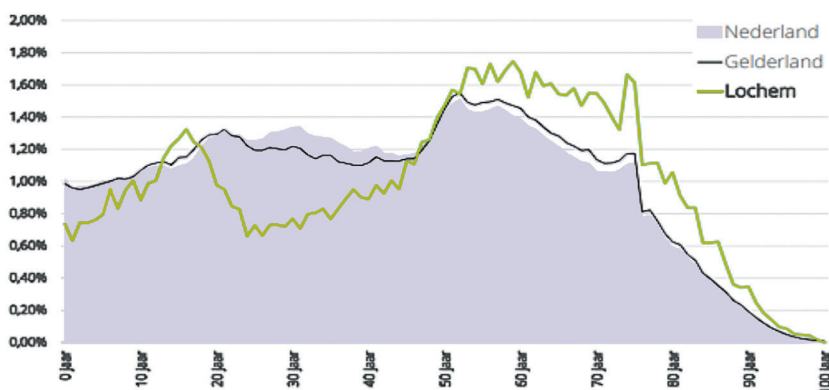
De grootste opgave in relatie tot zorg en wonen in de gemeente Lochem hangt samen met de lokale bevolkingsopbouw van de gemeente Lochem. Er is sprake van vergrijzing en ontgroening, veel sterker dan provinciaal en landelijk. Het aantal ouderen met een zorgvraag neemt toe. Het rijksbeleid zet in op het langer zelfstandig wonen van ouderen. Ook wanneer zij behoefte hebben aan 24-uurs zorg. Er is een tekort aan zorgpersoneel en de druk op mantelzorgers neemt toe.

Opbouw bevolkingspyramide

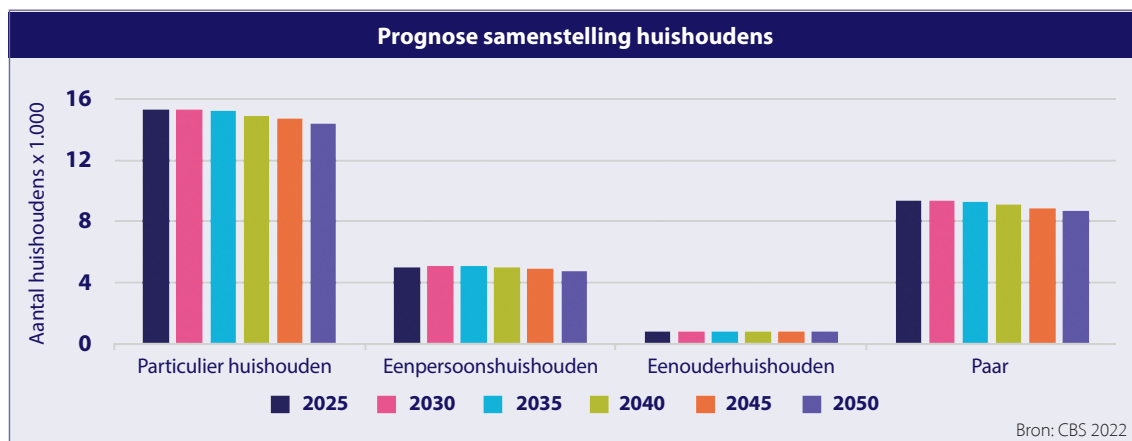

Hierboven is de bevolkingspiramide voor de gemeente Lochem weergegeven, uitgesplitst naar mannen en vrouwen. In de leeftijdscategorie van 20 tot en met 50 jaar is een zeer slanke 'taille' te zien, terwijl in de leeftijdscategorie van 50 tot en met 75 jaar juist een plateau wordt bereikt.

Demografische opbouw

Deze demografische opbouw laat zien dat de gemeente Lochem in 2022 sterker is vergrijsd dan de rest van Nederland en dat er ook een sterke vergrijzing in het vooruitzicht ligt (piek bij 50 t/m 75 jaar). Dat betekent dat we de komende 30 jaar een groot aantal ouderen zijn in de gemeente Lochem. De leeftijdsgroep tot 50 jaar is ondervertegenwoordigd, met uitzondering van de leeftijdsgroep 10 - 20 jaar. Deze is namelijk vergelijkbaar met het Nederlands gemiddelde. Over het algemeen kan zeker gesteld worden dat er sprake is van ontgroening in de gemeente Lochem.

De figuur hierboven laat zien dat verwacht wordt dat het aantal huishoudens licht zal dalen, vooral vanaf 2040. Dit komt vooral door de opbouw van onze bevolkingspyramide en de te verwachten sterfte. Het aantal paren (rechter kolommen) neemt af, wat (links) in de totale aantallen terug komt. De totale bevolking van de gemeente Lochem zal vanuit deze prognose dan ook gaan dalen.

1.2 Zorg en Wonen

De kwaliteit en de toegankelijkheid van huizen, onze zorg en ondersteuning staan onder druk. Niet alleen in onze regio, maar in heel Nederland. De vraag naar geschikt wonen en zorg neemt toe, vooral door vergrijzing. Tegelijkertijd zijn er grenzen aan de beschikbaarheid van zorg door de toenemende krapte op de arbeidsmarkt. De groeiende zorgvraag zorgt bovendien voor een uitdaging bij het betaalbaar houden van de zorg. Als we doorgaan op de huidige weg, loopt het vast en kan niet iedereen meer rekenen op goede en tijdige zorg en ondersteuning. Daarnaast ligt er een druk op het realiseren van beschikbare huizen. Om een antwoord te bieden op de uitdagingen die ons te wachten staan in de kwaliteit en toegankelijkheid van zorg en ondersteuning, wordt lokaal en regionaal op verschillende manieren samengewerkt binnen het medisch domein, sociaal domein, welzijn en binnen het domein van wonen. Er wordt samengewerkt aan plannen die een verbetering moet brengen voor nu en de toekomst. Dit proces wordt ondersteund door rijksprogramma's als het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Woonzorgakkoord.

Integraal Zorg Akkoord (IZA)

Op basis van het IZA is in 2023 het regiobeeld opgesteld, en wordt het daarvan afgeleide regioplan opgesteld. Zie voor beiden: Regiobeelden en regioplannen (dejuistezorgopdejuisteplek.nl). In hoofdstuk 2 lichten we de IZA verder toe.

Woonzorgakkoord

In 2023 is in het kader van het woonzorgakkoord door de afdeling Ruimte de 'Woonzorgvisie gemeente Lochem 2023' opgesteld, in nauwe samenwerking met de beleidsadviseurs in het sociaal domein. Belangrijk onderdeel is een analyse van wat nodig is voor de komende jaren. De visie is in januari 2024 vastgesteld door de gemeenteraad.

Het doel is een woon- en zorgaanbod voor kwetsbare doelgroepen in de gemeente Lochem, dat qua omvang en kwaliteit beter aansluit bij de huidige en toekomstige vraag naar wonen, welzijn en zorg. Gemeente en netwerkpartners dragen in deze visie gezamenlijk bij aan de opgaven. De visie wordt gericht op de behoefte aan woonruimte met zorg, ondersteuning en welzijnsvoorzieningen voor:

- Kwetsbare ouderen met een psychogeriatrische en/of somatische zorgvraag;
- Inwoners met een handicap, waaronder lichamelijke en, licht- en zware verstandelijke beperkingen;
- Kwetsbare jongeren: jongeren in de jeugdzorg met opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen of jongeren die 18 jaar worden en uitstromen uit de jeugdzorg;
- Inwoners met psychiatrische en/of verslavings-achtergrond of complexe psychosociale problemen en/of mensen die vallen onder Beschermd Wonen of Maatschappelijke Opvang.

In de loop van 2024 wordt een Uitvoeringsagenda opgesteld voor deze 4 speerpunten.

De Lochemse Woonzorgvisie zal input zijn voor een nog op te stellen regionale Woonzorgvisie. Dit is een opdracht vanuit de Nationale Woon- en Bouwagenda. In de regio Stedendriehoek (aangevuld met de gemeente Hatterem) is dit project in oktober 2023 gestart, waarbij adviseurs vanuit wonen en zorg nauw samenwerken. Het accent ligt op wonen. Doel is om in maart 2025 de regionale woondeal van de Stedendriehoek aan te vullen met afspraken over wonen en zorg. Er zal een lijst met afspraken komen, over welke en hoeveel woonzorg-voorzieningen door de verschillende gemeenten worden gecreëerd. Dit zal moeten leiden tot voldoende regionaal aanbod voor een twaalfstal specifieke doelgroepen.

1.3 De arbeidsmarkt

In 2023 zien we enkele zorgwekkende ontwikkelingen met betrekking tot de arbeidsmarkt. Er is tekort aan mensen in de zorg en welzijn. Het Rijk en de arbeidsmarktregio blijven daarom inzetten op scholing van zij-instromers, die toegeleid worden naar krapteberoepen. Er is bijvoorbeeld een tekort aan arbeidskrachten in de kinderopvang. Ook is er een tekort aan arbeidskrachten in de zorg voor ouderen. Landelijk gezien zou het aantal medewerkers in de zorg in 2040 verdubbeld moeten zijn, om dezelfde zorg te kunnen bieden aan het toegenomen aantal inwoners. Dit terwijl de beroepsbevolking juist sterk afneemt. In Lochem zal dit probleem nog groter zijn, vanwege de sterke(re) vergrijzing en ontgroening ten opzichte van de landelijke prognose. De stijging in aanvragen voor huishoudelijke hulp zorgt lokaal nu al voor een forse uitdaging op de arbeidsmarkt voor huishoudelijke hulpen. Ook organisaties binnen de woonzorg organisaties hebben grote moeite personeel te vinden, waardoor beschikbare bedden niet kunnen worden ingezet.

Onbenut arbeidspotentieel zoeken en inzetten kan een deel van de oplossing zijn. Hierbij is veel hulp nodig van werkgevers die een inclusief en sociaal personeelsbeleid voeren. De kijk op personeel verandert nog steeds. Werkgevers bieden meer flexibiliteit aan, digitalisering speelt een grote rol en het is belangrijk dat werknemers een leven lang blijven leren om alle veranderingen bij te kunnen houden.

De groep inwoners die een bijstandsuitkering heeft is moeilijker in beweging te krijgen. De uitstroom is daardoor lager dan voorgaande jaren. De instroom wordt hoger door een toename van het aantal gevestigde statushouders en andere inwoners die aanspraak doen op de bijstand. Het lijkt er dan ook op dat de trend van afname en stabiliteit van het aantal inwoners met een bijstandsuitkering verandert in een groei van het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering.

Het toekomstperspectief hierbij is dat de kans aanwezig is dat de arbeidsmarkt weer wat in gaat zakken met de huidige inflatie en teruglopende orders in sommige branches. Als dit gebeurt dan zal dit uiteindelijk ook leiden tot een

toename van het aantal bijstandsgerechtigden. Dit wordt verder versterkt door het toenemen van ZZP'ers die beperkt zijn verzekerd voor ziekte of andere onvoorziene kosten en bij wegvallen van inkomen ook sneller zullen moeten terugvallen op de bijstand. De algemene strekking is nog steeds: er is sprake van een krappe arbeidsmarkt en een discrepantie tussen kennisniveau en vaardigheden van beschikbare en gevraagde werknemers.

1.4 Armoede

De aandacht voor het tegengaan van armoede en schulden blijft zowel landelijk als lokaal groot in 2023. De urgentie is ook in de gemeente Lochem onverminderd groot als we bijvoorbeeld kijken naar het niveau van inflatie.

De Energietoeslag 2023 en het verhogen van de minimumlonen, met de bijstandsuitkering daaraan gekoppeld, hebben directe positieve invloed gehad op het inkomen van mensen met het minimumloon of een laag inkomen. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid focust met de meerjarige 'Aanpak geldzorgen, armoede en schulden 2022-2025' op een overheid die werkt voor mensen, meer preventie van (problematische) schulden en sneller perspectief op een financieel zorgeloze toekomst. Zo is op 1 juli 2023 de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp) gewijzigd en is de aflossingsperiode verkort van 36 naar 18 maanden. Een ander mooi voorbeeld is het voorstel tot het wijzigen van de Wet Suwi om proactieve dienstverlening mogelijk te maken. Hiermee krijgen uitkerende instanties als UWV, SVB en gemeenten het recht te onderzoeken wie recht heeft op ondersteuning maar hier geen gebruik van maakt. Het doel is om het niet-gebruik van uitkeringen te verminderen.

Geldzorgen en langdurig in armoede leven leidt tot stress, verdriet, eenzaamheid, gezondheidsproblemen en sociale uitsluiting. Dit leidt vervolgens tot hogere maatschappelijke kosten op diverse terreinen en we hebben niet overal invloed op. Daarom is het belangrijk in te zetten op het voorkomen (preventie) en het signaleren van armoede. Hiervoor zijn we als gemeente in belangrijke mate afhankelijk van onze (netwerk)partners en interne collega's die zich bezighouden met kansengelijkheid en gezond leven. We zijn ook afhankelijk van de mogelijke signaleerders in de Lochemse samenleving zoals bijvoorbeeld werkgevers, notarissen, kinderopvang en zorgmedewerkers. Het bereiken van de doelgroep is net als bij laaggeletterdheid moeilijk. Schaamte en taboe spelen een grote rol. Het is een proces dat vraagt om versterken van samenwerking, een lange adem, monitoring van regelingen en bijsturen van beleid als de effecten achterblijven. Het vraagt om lef hebben, vertrouwen in mensen en organisaties en anders kijken en doen.

1.5 Ontheemden en Statushouders

Er ligt een wettelijke en maatschappelijke opgave om ontheemden op te vangen, statushouders een huis te bieden en inburgering mogelijk te maken.

Oekraïense ontheemden

We voldoen aan de taakstelling met betrekking tot opvang van Oekraïense ontheemden. We vangen hen op in gemeentelijke opvanglocaties die tijdelijk van aard zijn. Inmiddels ontwikkelen we locaties waar tijdelijke huisvesting plaats kan vinden voor langere tijd, dan wel permanent. We realiseren deze locatie om aan de vraag voor opvang van ontheemden te kunnen voldoen. De tijdelijke locaties die we nu huren, zijn namelijk eindig. Er is geen zicht op einde van de oorlog. De vraag naar opvanglocaties blijft. De ontheemden volgen onderwijs, werken, sporten en volgen taallessen. Er zijn vriendschappen ontstaan. Met behulp van Welzijn Lochem ondersteunen we de Oekraïners zoveel mogelijk in het participeren in de samenleving.

Asielzoekers

Al voor de Spreidingswet in ging, handelden we in de geest van deze wet. We sloten met het COA een bestuursovereenkomst voor de opvang van 65 alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV'ers) in Hotel Paasberg. De Spreidingswet is inmiddels aangenomen en we staan meerjarig voor een taakstelling. Het huidige verdeelbesluit schrijft voor dat we in Lochem, voor zowel 2024 als 2025, 211 asielzoekers moeten opvangen.

Voor de huidige jongeren regelen we onderwijs en wanneer nodig, regelen we jeugdzorg voor hen. We weten nog niet hoe we uitvoering gaan geven aan het verdeelbesluit. Maar het is een feit dat we voor deze wettelijke opgave staan. Dit brengt ook maatschappelijke uitdagingen met zich mee. Wat deze opgave van onze maatschappelijke partners vraagt, weten we nu nog niet, maar dat het wat gaat vragen staat vast. Samen kijken we hoe we dit in de toekomst goed kunnen borgen.

Statushouders

Elke gemeente heeft de wettelijke taak om een x-aantal statushouders te huisvesten. Het is Lochem het afgelopen jaar niet gelukt deze 'taakstelling' te halen. Enerzijds komt dit door de krappe huizenmarkt, anderzijds omdat veel statushouders op het moment van koppeling aan de gemeente alleenstaand zijn. We merken dat de provincie Gelderland haar toezichhoudende rol pakt op dit thema. Dit betekent dat wij ons moeten verantwoorden waarom we de taakstelling niet hebben behaald. Op dit moment is de afspraak dat 15% van de vrijgekomen sociale woningen van de woningcorporaties naar bijzondere aandachtsgroepen gaat. Hieronder vallen statushouders. Dit blijkt niet genoeg om onze taakstelling te halen. We verkennen andere opties die kansen kunnen bieden om onze taakstelling te halen.

Onze opgave voor statushouders stopt echter niet bij de huisvesting. De gemeente is namelijk ook verantwoordelijk voor de inburgering van statushouders. Dit houdt in taallessen, participatie, maatschappelijke begeleiding, financieel ontzorgen etc. Wanneer we meer doen op de realisatie van de taakstelling dan betekent het dat de druk op de keten toeneemt. We kijken samen met onze netwerkpartners hoe we hier goed op kunnen inspelen.

GEZOND LEVEN

Respijtzorg

zorg

GGD

Ontheemden

mantelzorg

mentaal welbevinden

psychische kwetsbaarheid

inclusiebeleid

JOGG AANPAK

VRIJWILLIGERS

welzijnscoördinator

Leefstijl

huiselijk geweld

ARBEIDSMARKT

bestaanszekerheid

KANSENGELIJKHEID

Armoede

SCHULDHULPVERLENING

opvoeden

zorginstellingen

schulden

DEMENTIE

Powerfull Aging

EENZAAMHEID

2. Preventie gericht op een krachtige samenleving

In het Algemeen beleidskader Sociaal Domein van 2019 worden twee hoofddoelen genoemd. De eerste is 'Krachtige Samenleving' waarin inwoners zichzelf kunnen redden en elkaar helpen. Waarin iedereen kan meedoen, veilig kan leven en zich kan ontwikkelen. Dit werd vertaald in de visie op preventie: 'Dichtbij zijn en voorkomen', vastgesteld door de gemeenteraad begin 2020. Daarin hebben we acht uitgangspunten vastgelegd. Deze uitgangspunten vormen nog steeds de basis voor de keuzes die we maken bij preventie.

Kernbegrippen daarin zijn:

1. Positieve gezondheid.
2. Een krachtige samenleving.
3. Wat doen we Lochem-breed en wat doen we met wijk- of doelgroepgericht maatwerk.
4. Wat zijn risico- en beschermingsfactoren.
5. Wat zijn voorspellers ('life-events') van problemen.
6. Is meerwaarde van activiteiten aannemelijk of bewezen.
7. Preventieactiviteiten leveren pas op langere termijn effecten op.

De visie op preventie is leidend voor de uitvoering van activiteiten. Na de visie stelde de gemeenteraad in januari 2020 de uitvoeringsagenda preventie vast. Daarin werkten we de zeven thema's uit waar we de komende jaren extra op in willen zetten. Deze thema's zijn: eenzaamheid, informele hulp, mentaal welbevinden, leefstijl, onderwijs, armoede en schulden, huiselijk geweld, en nog enkele aanvullingen. In dit hoofdstuk vertellen we de ontwikkelingen van deze thema's, ingedeeld naar de drie kernopgaven in het sociaal domein (Gezond Leven makkelijker maken, Kansengelijkheid en Bestaanszekerheid).

Belangrijkste punten:

De specifieke preventieve budgetten zijn vrijwel geheel ingezet.

Gezond leven makkelijker maken:

- Eenzaamheid: we zien een toename van eenzaamheid. We zetten hier mede vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) extra op in waarbij we ons richten op ontmoeting en het op maat oppakken van achterliggende vragen. Dit deden we onder andere d.m.v. het stimuleren en faciliteren van welzijnscoördinatie, ontmoetingsinitiatieven en welzijn op recept.
- Informele hulp: de werkgroep respijtzorg is hervat. Wij zijn aangesloten bij 'de pilot Apeldoorn', en in Eefde is er gestart met een welzijnscoördinator.
- Mentaal welbevinden: in 2023 is er rondom dit thema ingezet op diverse leeftijdsgroepen, met activiteiten zoals de seniorencoaching voor ouderen of Impulz voor jongeren. De keuze als Dementievriendelijke gemeente is het afgelopen jaar zichtbaar geworden in activiteiten.
- Leefstijl: met de JOGG aanpak hebben we in 2023 voor het laatst de focus gericht op jongeren van 4 tot 10 jarigen. Vanaf 2024 ligt de focus op 12 tot 18 jarigen. Daarbij wordt de ketenaanpak kinderen met overgewicht vanuit het GALA leidend.

Kansengelijkheid:

- Dit jaar is er een start gemaakt met inclusiebeleid. De Lochemse Inclusie en Diversiteit Aanpak (de LIDA) is vastgesteld en de aanjager inclusie is gestart. Het totaal aantal leerlingen in het onderwijs daalt, maar het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs stijgt. We hebben ons gericht op versterking van de opvoedsituatie. We zijn dit jaar gestart met de pilot 'Opladgezinnen' en 'Korte video home training'. Ook is er een start gemaakt met de groepsbijeenkomsten 'Veerkracht 10' en 'Pleinverhalen' waarbij de focus ligt op het versterken van de veerkracht van jongeren

Bestaanszekerheid:

- Tegengaan van armoede en schulden: het 'Beleidskader Schuldhulpverlening' en het 'Uitvoeringsprogramma Armoedebestrijding en Schuldhulpverlening' zijn dit jaar vastgesteld. Ook is dit jaar weer een energietoeslag uitgekeerd. Bij alle minimavoorzieningen zien we een stijging in gebruik.
- Ontheemden: de taakstellingen voor het huisvesten van het aantal statushouders is verhoogd en hier hebben we niet geheel aan kunnen voldoen. Bij de Oekraïners zien we een toename van het aantal mensen dat werk heeft gevonden.

Activiteiten uit specifiek preventie-budget

De gemeenteraad stelde, naar aanleiding van de Preventienota, tot en met 2024 extra incidentele budgetten beschikbaar. In onderstaand overzicht is te zien welke activiteiten en pilots daarvan zijn uitgevoerd in 2023. Als het pilots betreft die na evaluatie effectief blijken te zijn, wordt hiervoor structureel budget gevraagd. Allereerst kijken we dan of we binnen het betreffende taakveld of programma financiële ruimte kunnen maken door anders te prioriteren. Zo niet, dan doen we een voorstel in de Kadernota.

Activiteiten uit specifiek preventie-budget

Preventie Eenzaamheid Mentaal en Mantelzorg (incidenteel €130.000 t/m 2024, daarna €50.000 structureel)	
Groene schoolpleinen	2.000
Relatieloket - Innovatieroute/OudersIncWebsite	5.500
Maatschappelijke dienst tijd: Jong en meer - 3 jarig	25.000
Zorgverzekering - publiciteit	3.500
Inhuis steungezinnen	15.500
Kortdurende Video Hometraining (Yunio)	15.000
Nu Niet Zwanger (GGD)	12.000
Zinvolle dag invulling Almen	17.500
Powerfull Aging (via GALA)	
Totaal	96.000

Preventie Schulden (incidenteel t/m 2024)	
St. Volwassenenfonds Sport en Cultuur	15.000
Stichting Nederlandse Schuldhulproude (start Q4-23)	1.000
Totaal	16.000

Preventie Verslaving (structureel)	
Tactus verslavingszorg	40.000
Incidentele activiteiten	3.500
Totaal	43.500

Preventie Leefstijl (structureel)	
Gezonde Leefstijl Interventies (via GALA)	5.500
Netwerkcoaches (via GALA)	19.000
Totaal	24.500

2.1 Opgave gezond leven makkelijker maken

De VNG beschrijft drie grote kernopgaven voor de komende jaren in het Sociaal Domein: bestaanszekerheid (wonen, werken, inkomen), gezond leven en kansengelijkheid (opgroeien, onderwijs, armoede). Het onderlinge verband wordt steeds nadrukkelijker gelegd, ook met gezonde voeding en duurzaamheid.

We willen een gezond en vitaal leven makkelijker maken. Gezondheid is ons kapitaal, als mens en als samenleving. Gezondheid is breder dan de afwezigheid van ziekte en klachten. Het voorkomen van gezondheidsproblemen draagt bij aan vitaliteit en de kwaliteit van leven. De inzet van verschillende (leefstijl) interventies is ook belangrijk om de kwaliteit, toegankelijkheid en houdbaarheid van het Nederlandse zorgstelsel in de toekomst te waarborgen. Het zorgt ook voor een (veer)krachtige Lochemse samenleving met sterke netwerken.

Een brede blik op gezondheid en het bevorderen van gezondheid noemen we 'Gezondheid in alle beleidsdomeinen' (Health in all Policies). Vanuit verschillende invalshoeken, bijvoorbeeld vanuit de gezondheidszorg, het sociaal domein en de fysieke leefomgeving, werken we aan gezondheid en vitaliteit. Ook in de Omgevingswet komt gezondheid als onderdeel terug.

De Sociaal Economische Raad (SER) benadrukt in haar rapport 'Gezond opgroeien, wonen en werken' (SER, december 2023) het belang van gezondheidsbevordering. Inzet op gezondheidsbevordering maakt inwoners veerkrachtiger. En stelt hen in staat meer te doen aan de samenleving en de arbeidsmarkt, nu en in de toekomst.

Het bevorderen van gezond leven draagt bij aan groter geluksgevoel, betere kansen, fijner en langer mee kunnen doen en zelf regie hebben op je leven. Dit wordt landelijk ondersteund door een aantal regelingen en akkoorden: het Integraal Zorg Akkoord, het Gezond en Actief Leven Akkoord en het woonzorgakkoord.

Integraal Zorg Akkoord (IZA)

Op regionaal niveau (schaalniveau van de zorgverzekeraar¹ is in 2023 het IZA regioplan opgesteld. De algemene ambitie luidt: "In 2030 is de ervaren gezondheid van de inwoners in de regio beter dan nu. Inwoners voeren zoveel als mogelijk regie over hun eigen gezondheid en er is een sterkere sociale basis. Het gebruik van formele zorg is daarmee (relatief) lager dan nu. Daarnaast is én blijft goede, betaalbare en passende ondersteuning en zorg beschikbaar voor mensen die het nodig hebben." In het regioplan zijn vijf prioritaire thema's benoemd. Dit zijn gezond leven, ouderen, mentale gezondheid, acute zorg en jeugd & gezin.

Voor het onderwerp mentale gezondheid de volgende doelen benoemd:

1. We zetten in op passende zorg die tot minder instroom in de ggz leiden.
2. We realiseren een 'mentaal gezondheidscentrum' waarin inwoners laagdrempelig een 'verkennd gesprek' kunnen voeren.
3. We blijven binnen de IZA-groeiruimte. Dus we opereren binnen de financiële grenzen die het IZA stelt.
4. We maken in (professionele) ondersteuning gebruik van ervaringsdeskundigheid.
5. We hanteren in alle professies een brede blik op wonen als arbeid, de thuissituatie en sport en vrije tijd.
6. We maken het versterken van de sociale basis vast onderdeel van de aanpak.
7. We benutten de mogelijkheden van digitale ondersteuning.
8. We zorgen voor zo kort mogelijke wachttijd voor mensen met ernstige en complexe problematiek.

Het regioplan met de vijf thema's en alle doelstellingen wordt momenteel uitgewerkt naar een IZA werkagenda.

Gezond en Actief leven Akkoord (GALA)

Op 3 februari 2023 is het GALA getekend door o.a. VNG, VWS, GGD/GHOR en Zorgverzekeraars Nederland (ZN). In het GALA gaat het om een gerichte lokale en regionale aanpak van preventie, gezondheid en sociale basis. Het GALA geeft nadere invulling aan de afspraken die in het IZA zijn gemaakt over de regionale samenwerking tussen zorgverzekeraars en gemeenten. Stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040 met weerbare mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving met een sterke sociale basis. Dit draagt bij aan de beweging van ziekte en zorg, naar gezondheid en preventie. De zogenaamde 'beweging naar de voorkant'.

Veel doen we al. In 2023 zijn de financiële middelen aangevraagd voor de periode 2023-2026. Deze zijn in september 2023 toegekend. Daarna zijn we samen met onze partners gestart met het opzetten van het 'Plan van Aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord'. De hoofdthema's waarop we hebben ingezet zijn: sport en bewegen, cultuur, combinatiefunctionarissen, terugdringen gezondheidsachterstanden, kansrijke start, leefomgeving, sociale basis, opgroeien in een kansrijke omgeving & alcoholpreventie, één tegen eenzaamheid en ketenaanpakken.

¹ Regionale samenwerking op basis van verdeling Nederland in zorgregio's. Onze regio is samenwerking tussen medisch domein, sociaal domein, zorgdomein en gemeenten Apeldoorn, Brummen Epe, Hattum, Heerde, Lochem en Zutphen.

2.1.1. Eenzaamheid

De aandacht voor eenzaamheid is al een aantal jaren groeiende. Door de landelijke campagne 'Eén tegen eenzaamheid' is er sinds 2018, de start van de campagne, meer oog voor mensen met gevoelens van eenzaamheid. Het doel van de campagne is eenzaamheid bespreekbaar te maken en tips te bieden hoe je zelf met eenzaamheid kunt omgaan. Daarnaast probeert de campagne te stimuleren dat mensen meer naar elkaar omkijken en zo hun steentje kunnen bijdragen iets tegen eenzaamheid te doen.

Cijfers GGD

De cijfers over eenzaamheid zijn het afgelopen jaar niet significant veranderd. Reden waarom we, samen met Welzijn Lochem, blijven inzetten op dit thema. Volgens de GGD is eenzaamheid in 2020 (in coronatijd) significant toegenomen met 15%. In onze gemeente ervaart gemiddeld 47% een vorm van eenzaamheid (matig, ernstig of zeer ernstig). In onderstaande tabel staan de eenzaamheidscijfers per leeftijdscategorie (Volwassen- en Ouderenmonitor GGD, 2020).

De conclusies over 2020 waren:

- 4% van het aantal inwoners (18+) is 'zeer ernstig eenzaam'. Dat zijn 1.163 mensen die structureel ernstige eenzaamheid ervaren.
- Eenzaamheid is van alle leeftijden, maar raakt (significant) vooral oudere ouderen. In die levensfase neemt het aantal contacten vaak af en wordt het sociale netwerk kleiner. Door corona verminderde daarnaast het aantal ontmoetingsmogelijkheden (tijdelijk).
- Uit de GGD-cijfers (regio) blijken geen grote verschillen tussen mannen en vrouwen qua eenzaamheid.
- 75-plussers zijn vaker eenzaam dan 65-74-jarigen.
- Naarmate het opleidingsniveau hoger is, voelen minder mensen zich eenzaam en zijn minder mensen sociaal uitgesloten.
- Alleenwonende 65-plussers zijn veel vaker eenzaam en sociaal uitgesloten dan 65-plussers die niet alleen wonen.

De cijfers over eenzaamheid in de afgelopen jaren in de gemeente Lochem

Voelt zich eenzaam (matig, ernstig, zeer ernstig)	2016	2020
18-64 jaar	33%	44%
65-74 jaar	37%	44%
75 jaar of ouder	42%	58%

Gezondheidsmonitor Volwassenen 2022 [vraag over mate van eenzaamheid Regionale cijfers]	
Sterk eenzaam	11,3%
Emotioneel eenzaam	24,6%
Sociaal eenzaam	30,7%

Lokale aanpak tegen eenzaamheid

Signaleren en het aanpakken van eenzaamheid helpt in het voorkomen van negatieve gevolgen voor de gezondheid. Reden dat het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) eenzaamheid heeft opgenomen heeft als thema. De gelden moeten worden ingezet voor "een lokale aanpak tegen eenzaamheid" langs de vijf pijlers:

- bestuurlijk commitment
- een sterk netwerk creëren
- mensen met gevoelens van eenzaamheid zelf betrekken
- aan een duurzame aanpak werken
- monitoring en evaluatie organiseren

Samenwerken rondom eenzaamheid verbeteren

In december 2022 heeft Welzijn Lochem van ZonMw opnieuw, voor een periode van 3 jaar, subsidie voor het traject Opnieuw Verbinden. Dit is een verlenging van een eerdere opdracht binnen het programma Eén tegen eenzaamheid. Welzijn Lochem is de trekker van dit project. Opnieuw Verbinden is opgericht in 2019 en gericht op het verder verbinden / bouwen van een goede samenwerking rondom het thema eenzaamheid in de Gemeente Lochem. Vanuit dit projectplan dragen we bij aan de inzet en bewustwording op eenzaamheid die speelt bij volwassenen en ouderen. Dat sluit aan bij de doelen rondom eenzaamheid vanuit GALA.

Het samenwerkingsverband bestaat uit professionals van zorg en welzijn en inwoners uit de gemeente Lochem die samen het doel hebben om eenzaamheid beter te signaleren en bespreekbaar te maken. Doel is een duurzame aanpak te ontwikkelen om eenzaamheid in Lochem te verminderen.

De doelgroep was eerst Lochemse inwoners van 55+ met de nadruk op leeftijd 75+. Nu het project voortgezet wordt kan de komende jaren nadrukkelijker ingezet worden op de doelgroep 18+. Daarnaast wordt meer verbinding gelegd worden tussen eenzaamheid en sport, cultuur & bewegen, gezondheid & preventie en het hebben van een sociale basis.

Extra GALA middelen inzetten in 2024

Doordat van het project "Opnieuw Verbinden" is verlengd, inclusief een bijbehorende forse subsidie, zijn de extra middelen die via GALA beschikbaar zijn gesteld voor 2023 niet uitgegeven. Voor 2024-2025 wordt gekeken welke aanvullende acties extra ingezet kunnen worden rondom dit thema.

Activiteiten in 2023 ingezet

In 2023 is op het thema eenzaamheid ook met name ingezet op:

- Uitbreiding op zorgcoördinatie en ontmoetingsinitiatieven, als middel om laagdrempelig te signaleren en in te zetten op meedoen en ontmoeten.
- Start gemaakt met de uitrol van de methodiek Welzijn op recept.
- Voortzetting pilot Netwerkcoaches
- Activiteiten rondom rouw & (levend) verlies bij Welzijn Lochem opgezet
- Themamiddag over eenzaamheid met partners (door Welzijn Lochem in dit kader georganiseerd)

2.1.2 Informele hulp, mantelzorg, respijtzorg & vrijwilligerswerk

In onze gemeente kijken we naar elkaar om. Naoberschap is een groot goed in onze gemeente; dit willen we dan ook stimuleren, versterken, faciliteren en ondersteunen. Veel inwoners zijn actief als mantelzorg en/of vrijwilliger.

Ondersteunen mantelzorgers; respijtzorg

Mantelzorger zijn is pittig. Uit de Burgerpeiling 'Waar staat je gemeente' (2021) blijkt dat 50% (17% intensief en 33% incidenteel) van onze inwoners mantelzorger is. Ruim 29% van de groep die mantelzorg biedt, voelt zich soms of vaak belemmerd in hun dagelijkse activiteiten door het verlenen van zorg². Hiermee is de kans voor opvolgende problemen bij het geven van mantelzorg vergroot.

Daarom is het belangrijk dat mantelzorgers tijdig én passende ondersteuning krijgen, respijtzorg. Ondersteuning die past bij de vraag van de mantelzorger en die gemakkelijk te vinden of aan te vragen is. In Lochem blijven we werken aan:

1. Bewustwording van mantelzorgers;
2. Toegankelijke manier van krijgen van ondersteuning (vindbaar, eenvoudige aanvraag, weinig administratieve lasten, etc.).
3. De ondersteuning sluit aan bij de vraag/behoefte van de mantelzorger.

² Zie figuur 1 in de bijlagen voor overige mantelzorgcijfers uit 2023.

Knooppunt Mantelzorg van Welzijn Lochem biedt actief steun aan mantelzorgers. Dit doet zij door onder andere bijeenkomsten te organiseren, (emotionele) ondersteuning te bieden en informatie en advies te geven. Concreet gaat het over activiteiten als mantelzorgwandelingen, één-op-één-gesprekken, mindfulness-trainingen, respijtzorgdagen en opzet en inzet van (vrijwillige) netwerkcoaches. Doel van deze inzet is om zoveel mogelijk overbelasting van mantelzorgers (en daaropvolgende problemen zoals een burn-out, psychische en lichamelijke problemen) te voorkomen.

Meer inzet op bestaande werkwijze

In 2023 is met meer nadruk ingezet op jonge mantelzorgers en de pilot netwerkcoaches. Extra financiële middelen die door de gemeente zijn vrijgemaakt maakten dit mogelijk.

Pilot zinvolle dagindeling

In Almen is gestart met de pilot 'zinvolle dag invulling' voor kwetsbare ouderen. De coördinator helpt inwoners die weinig of geen regie over hun leven hebben (vanwege bijvoorbeeld dementie) aan een zinvolle dag invulling in de eigen omgeving. Mede hierdoor kunnen mensen langer op een prettige manier thuis blijven wonen. Opname in een verpleeghuis wordt hiermee uitgesteld of zelfs voorkomen.

Samenwerken en uitbreiding rondom respijtzorg

In 2023 is de werkgroep 'respijtzorg' hervat. Hierin verkennen professionals samen met de gemeente, op basis van casuïstiek, welke alternatieve manieren er zijn om respijtzorg in te zetten.

Gezamenlijk casuïstiek bespreken met verschillende disciplines (bv. wijkverpleging, mantelzorgmakelaar, dementienetwerk, sociaal werkers, Wmo-en jeugdconsulenten) verbetert de onderlinge samenwerking. Er komen hierdoor ook goede alternatieve oplossingen op tafel.

Aansluiten bij de vraag van de mantelzorger en korte lijnen zijn belangrijke ingrediënten.

De gemeente Lochem is in 2023 ook aangesloten bij 'de pilot Apeldoorn'. Apeldoorn heeft met een paar zorgaanbieders vaste afspraken gemaakt voor het 'beschikbaar houden van bedden' voor respijt-opvang (logeerzorg). Door aan te sluiten bij deze pilot kunnen ook Lochemse mantelzorgers een beroep doen op deze capaciteit. Tevens is in 2023 de voorbereiding op een nieuwe inkoopronde voor respijtzorg/logeeropvang afgerond. De inkoopronde start in 2024.

Vrijwilligers

Lochem kent ook een grote groep inwoners die op een of andere manier vrijwilligerswerk doet. Uit een onderzoek van Lochem Spreek blijkt dat ruim 60% een vorm van vrijwilligerswerk doet. Een groot deel van de mensen die nu nog géén vrijwilligerswerk doen is wel van plan dit in de toekomst te gaan doen. Landelijk zien we dat het aantal mensen dat als vrijwilliger betrokken wil zijn bij een organisatie afloopt, terwijl het aantal mensen dat aangeeft best iets te willen doen voor een ander groter is. 50% geeft aan als vrijwilligers actief te zijn geweest tegen 56% dat best iets zou willen doen³. Door de inzet van vrijwilligers worden voor inwoners veel activiteiten georganiseerd die anders minder, of helemaal niet, plaatsvinden. Dit biedt allerlei kansen voor ontmoeting, bewegen, elkaar helpen, minder eenzaamheid, et cetera. Voor de vrijwilligers zelf is het vaak een belangrijke bijdrage aan de samenleving. Dit heeft voor hen ook een meerwaarde. Welzijn Lochem is de partner waar de vrijwilligerscentrale in de gemeente Lochem is gevestigd. De Vrijwilligerscentrale zoekt, verbindt, traint, waardeert, adviseert en profileert vrijwilligers én organisaties die vrijwilligers zoeken. Daarmee is de vrijwilligerscentrale een belangrijke spil in het versterken van de sociale basis en het versterken van de veerkracht van onze inwoners.

³ Onderzoek Motivaction, april 2023, NL rep 18 en 80 jaar.

Welzijnscoördinatoren

In Almen startte de zorgcoördinator in 2017 als pilot. Na het delen van de ervaringen van Almen met andere kernen ontstond hier ook interesse. Dit leidde tot de start van een welzijnscoördinator in Harfsen en Gorssel (2020) en in Barchem (2021). Ook de kern Eefde toonde in 2022 interesse wat heeft geleid tot de start van een welzijnscoördinator in 2023. De kern Laren heeft inmiddels ook interesse getoond en verwacht in 2024 te kunnen gaan starten met een welzijnscoördinator.

De coördinatoren hebben in de kernen andere benamingen, zoals welzijnscoördinator, dorpsondersteuner of zorgcoördinator. We kiezen er vanaf 2024 voor om de benaming 'welzijnscoördinatoren' te gebruiken. Deze naam dekt de lading van de taak en rol van de coördinatoren het meest, aangezien het doel van de coördinator is om het welzijn van de inwoners te verbeteren. De doelgroep van de welzijnscoördinatoren is nu nog voornamelijk de oudere inwoners die ook een beroep doen op de Wmo voorzieningen.

De afgelopen jaren hebben laten zien dat het werk van welzijnscoördinatoren zeer positief wordt ervaren in de kernen. De werking is preventief en laagdrempelig en vormt daarmee een toevoeging aan bestaand aanbod. De evaluatie van de pilot die is uitgevoerd in 2023 geeft daar meer inzicht in. Over de resultaten van de evaluatie, samen met een inhoudelijk en financieel kader voor de welzijnscoördinatoren vanaf 2025, wordt de raad in april/mei 2024 geïnformeerd.

2.1.3 Mentaal welbevinden

Onze ambitie rondom mentaal welbevinden, vertaald in het Lokaal Gezondheidsbeleid 2020, luidt dat inwoners gezond en veerkrachtig zijn. Onze gemeente wil een sociaal en fysiek gezond leefklimaat bieden waarin inwoners in staat zijn om gezonde keuzes te maken en hen daarbij ondersteunen en aanmoedigen. Op basis van onze uitgangspunten leidde dat tot de drie centrale thema's voor de periode 2021-2024:

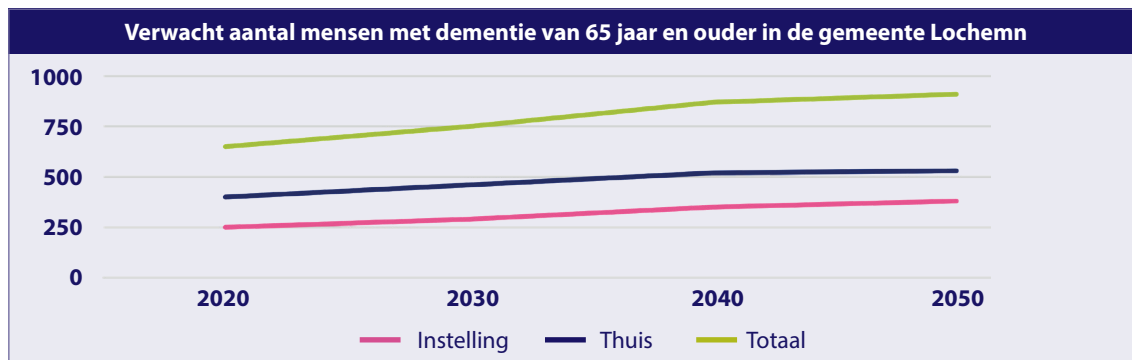
- Gezonde leefstijl: gezondheidsvaardigheden, alcoholmatiging, minder roken, gezond gewicht, minder diabetes en meer bewegen
- Mentale gezondheid: meer welbevinden, minder psychische problemen en depressie, minder eenzaamheid. Onze aandacht binnen dit thema sluit aan op het landelijke vraagstuk 'mentale druk op het dagelijks leven bij jongeren en jongvolwassenen'
- Gezonde leefomgeving: gezondheidsadvieswaarden betrekken bij ruimtelijke plannen.

In 2023 lag de focus niet op een specifieke groep. Er is aanbod voor verschillende leeftijden in Lochem. Voor jongeren is er aanbod van bijvoorbeeld Impluz, jongerenwerk bij Welzijn Lochem. Ook is er aanbod voor ouders ter ondersteuning van het mentaal welbevinden van hun of hun kinderen. En is er ondersteuning in het kader voor KOPP / KOV.

Specifiek voor ouderen noemen we graag de seniorencoaching, de Informatie en Inspiratie gesprekken (IIG) waarvoor ouderen persoonlijk worden uitgenodigd, de mogelijkheden die zijn ontwikkeld voor ontmoeting in het kader van tegengaan van eenzaamheid, en hulp bij nadenken over benodigde woningaanpassingen. Ook is er aanbod gericht op specifieke groepen als jonge mantelzorgers, en de LHBTIQA+-gemeenschap.

In 2024 wordt nieuw gezondheidsbeleid opgesteld. Een apart onderdeel van het gezondheidsbeleid gaat over vitaal ouder worden en vitaal blijven. In beiden onderdelen wordt aandacht besteed aan mentale gezondheid.

Dementie

Bron: Dementie prognoses in de gemeente (GPROZ05) (zorgprisma.nl)

Uit bovenstaande prognose blijkt dat het aantal mensen met dementie in Lochem stijgt in de komende decennia. Dit geldt voor het aantal thuiswonenden mensen met dementie en voor het aantal mensen dat binnen een woon-zorgvoorziening woont (intramuraal) met dementie. Voor beiden groepen mensen heeft de gemeente een rol in de dienstverlening. Zie figuur 2 in de bijlagen voor een indruk van de aantallen in 2022. De cijfers voor 2023 zijn helaas nog niet bekend.

Dementievriendelijke gemeente

Lochem is een Dementievriendelijke gemeente. Dit is merkbaar in een aantal initiatieven. Zo is er maandelijks het Alzheimer Café. Vanuit de werkgroep Dementievriendelijk Lochem worden verschillende initiatieven ondernomen voor het verbeteren van communicatie voor mensen met dementie en hun naasten, waaronder mantelzorgers. Op het moment dat mensen met dementie intramuraal gaan wonen, ligt de verantwoordelijkheid voor zorgverlening anders, minder bij de gemeenten. Uit de woon-zorgvisie blijkt dat de gemeente wel haar verantwoordelijkheid wil nemen in de samenwerking voor goede en voldoende passende zorg en huisvesting.

Psychische kwetsbaarheid

De GGD NOG doet periodiek onderzoek naar de gezondheid van de inwoners in haar regio. Dus ook voor de inwoners van Lochem. Deze monitors van de GGD geven inzicht in ontwikkelingen in gezondheid, welzijn en leefstijl van de bevolking. Daarmee kunnen gemeenten hun beleid baseren op cijfers. Deze link [Overzicht onderwerpen monitors.pdf \(kvnog.nl\)](https://kvnog.nl/overzicht-onderwerpen-monitors.pdf) geeft inzicht in de onderwerpen die onderzocht worden.

De GGD voert deze monitors eens in de vier jaar uit. Alleen tijdens de corona-periode zijn extra monitors uitgevoerd. Zie de figuur 3 in de bijlagen voor het schema van de monitors van de afgelopen jaren en komende jaren.

Gemeente Lochem telt circa 250-300 personen met een EPA (ernstig psychiatrische aandoening). Naar schatting ontvangt 50% - 75% begeleiding en/of behandeling voor deze problematiek. In 2023 is gestart om begeleiding (vanuit Wmo) voor deze groep inwoners te verbeteren door intensieve, ambulante ondersteuning thuis (Beschermd thuis) te ontwikkelen.

De resultaten van deze monitors zijn input voor ons beleid en keuzes die we maken in projecten en ontwikkelingen. Belangrijk besef hierbij is wel, in het dagelijks werk en in deze raadsmonitor, dat deze monitors dus maar eens in de vier jaar worden uitgevoerd. Dat maakt het lastig om de monitors te gebruiken als input voor de jaarlijkse raadsmonitor die we als gemeente maken.

2.1.4 Leefstijl

Het is belangrijk om goed voor jezelf te zorgen. Door gezond te leven zitten mensen lekkerder in hun vel. Daarbij hoort nadenken over voeding, beweging, alcohol, roken, drugs en het omgaan stress.

Sport- en Beweegakkoord Lochem

Een belangrijke pijler voor het thema Leefstijl is het Sport -en beweeg akkoord Lochem dat in maart 2020 opnieuw is vastgesteld en ondertekend. In 2023 kenden wij aan twee aanvragen een bijdrage toe vanuit het sport- en beweegakkoord: plaatsen van een schaaktafel in Lochem en de inzet van de Beweegbus bij zorginstellingen. Wij herijken het lokaal Sportakkoord zodat deze aansluit op de vanuit het Rijk uitgewerkte ambities voor de periode 2023 t/m 2026 en het Regionaal Beweeg- en Sportakkoord Achterhoek. Overige beleidsdoelen op dit thema staan beschreven in het Lokaal gezondheidsbeleid.

Middelengebruik

In het onderzoek van de GGD Noord- en Oost-Gelderland (NOG) in 2021 staat dat 38% van de jongeren recentelijk alcohol heeft gedronken en dat 27% een zogeheten "binge" drinker is. We blijven ons inzetten voor het verminderen van het aantal jongeren dat op jonge leeftijd alcohol drinkt of drugs gebruikt. We blijven nauw samenwerken met Tactus, het Staring College en het Jongerenwerk.

In de vorige raadsmonitor hebben we aangegeven dat we in samenwerking met Tactus het programma 'Helder op School' implementeren op het Staring College. Dit programma, gericht op het verminderen en voorkomen van middelengebruik onder jongeren, wordt uitgevoerd in een doorlopende leerlijn in jaar 1 en 2. In dit programma wordt een sociale norm neergezet waarbij niet drinken, roken, en blowen als positieve keuzes worden benadrukt. Docenten worden getraind in het overbrengen van deze norm en verzorgen lessen voor jongeren. Daarnaast zijn docenten en onderwijs ondersteunend personeel getraind in middelenkennis, signaleren en gespreksvoering.

In de Volwassen- en Ouderenmonitor van 2022 wordt gemeld dat 12% van de volwassenen als zware drinker wordt beschouwd. Dit jaar richtten we ons op het vergroten van bewustzijn over eigen alcoholgebruik onder inwoners. We dagen hen uit om na te denken over hun gewoontes en richten ons op campagnes, met specifieke aandacht voor 'IkPas'. Tevens is er ingezet op de doelgroep ouderen. Er zijn meerdere trainingen geweest over 'omgaan met alcohol en ouderen', waar professionals en vrijwilligers in deze sector aan deel konden nemen. Deze trainingen richtten zich op het vergroten van kennis over alcohol en ouderen, de risico's van alcoholgebruik onder ouderen, het herkennen van signalen en gespreksvoering.

Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG)

In de afgelopen jaren heeft JOGG zich ingezet om overgewicht onder jongeren te verminderen.

In de schooljaren 2020-2021 en 2021-2022 had 12% van de 4- tot 5-jarigen overgewicht. In het schooljaar 2022-2023 had 8% van de 4- tot 5-jarigen overgewicht. Dit is een afname van 4%. Van de 9- tot 10-jarigen had 15% overgewicht/obesitas, zowel in schooljaar 2020-2021 als 2021-2022. Het percentage in 2022-2023 is lager (10%), maar deze afname is niet statistisch significant, en kan dus een toevallige fluctuatie zijn (GGD NOG, 2023). Het percentage overgewicht/obesitas is onder 13- tot 14-jarigen in alle schooljaren gelijk gebleven, namelijk 13%. In de jaren 2021-2023 lag de focus vooral op de leeftijdsgroep 4- tot 10-jarigen. Zo behaalden twee scholen de Gezonde School vignetten. Ook namen vijf kinderopvangorganisaties deel aan het B-Fit programma waarbij medewerkers opgeleid werden tot B-Fit coach. In 2024 verandert de focus naar de 12- tot 18-jarigen. Er vindt samenwerking plaats met tienerwerk, jongerenwerk, de sportcoaches, gezonde school adviseurs van de GGD en het Staring College om meer voor deze doelgroep te realiseren. Wel blijft de JOGG-regisseur basisscholen motiveren en stimuleren om actief aan de slag te gaan met de gezonde school aanpak. Basisscholen die gemotiveerd zijn om deel te nemen, krijgen daarom extra lessen aangeboden vanuit JOGG Lochem.

Ketenaanpak kinderen met overgewicht en obesitas

Met de komst van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) in 2023 bouwen gemeenten verder aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak. Dit biedt voor Lochem de mogelijkheid om naast de uitvoering van JOGG ook de JOGG-regisseur in te zetten bij het uitvoeren van de regionale ketenaanpak 'Kinderen met overgewicht en obesitas' vanuit het GALA. De JOGG-regisseur wordt ingezet als projectleider bij deze ketenaanpak, omdat zij het JOGG-netwerk en alle lokale partners goed in beeld heeft. In de loop van 2024 moet een Centrale Zorgverlener (CZV) opgeleid worden. In Lochem is een GGD-verpleegkundige in januari 2024 met deze opleiding gestart. In de regionale ketenaanpak is een stroomschema gemaakt, waarin de CZV alle kinderen met overgewicht ziet en verwijst na het uitvoeren van een brede anamnese. De JOGG-regisseur en CZV zullen dus een tandem gaan volgen in de verwijzroute van deze kinderen. Vanuit het Rijk moet er nog een belangrijke stap gezet worden, namelijk een erkende GLI voor kinderen. Deze is er momenteel nog niet en zal naar verwachting pas eind 2024 bekend zijn.

Geïntegreerde Leefstijl Interventie (GLI)

Binnen Lochem wordt sinds 2019 ook de Geïntegreerde Leefstijl Interventie (GLI) aangeboden met als doel het verminderen van gezondheidsrisico's ten gevolge van overgewicht. De GLI combineert leefstijl, voeding en bewegen in een behandelprogramma. Diverse fysiotherapeuten, leefstijlcoaches en diëtisten verzorgen de onderdelen van de GLI. De huisarts en/of praktijkondersteuner bepaalt of inwoners in aanmerking komen voor het programma en stimuleren deze. Financiering van deze interventie loopt tussen ziektekostenverzekeraars, huisartsen en aanbieders onderdelen van de interventie. De gemeente heeft hierin financieel geen rol.

Aantal instromers in de gemeente per jaar [aantal intakes]	
2020	48
2021	121
2022	77
2023	44

[Bron: Vektis]

Tot en met 2023 zijn er niet meer cijfers beschikbaar. Huisartsen Organisatie Oost Gelderland (HOOG) is bezig met het opzetten van een monitoringsysteem voor GLI. Daarbij heeft ze overleg met de gemeenten en andere ketenpartijen over de gewenste onderdelen van de monitoring. Zodra deze beschikbaar komt, wordt deze toegevoegd aan deze Raadsmonitor.

GLI is een van de vijf ketenaanpakken in het GALA. Voor deze ketenaanpak hebben we in 2023 regionaal afspraken gemaakt over de werkwijze en samenwerking tussen alle partijen in de keten. Deze afspraken worden in 2024 verder geconcretiseerd, inclusief afspraken over de financiering.

2.2 Opgave kansengelijkheid

We verstaan onder kansengelijkheid dat iedereen met dezelfde talenten evenveel kans moet kunnen maken op de ontwikkeling van die talenten. Door al op jonge leeftijd te investeren in kansengelijkheid geloven we dat kansengelijkheid op latere leeftijd zoveel mogelijk kan worden tegengegaan. Dat betekent niet dat kansengelijkheid alleen maar gaat over kinderen en jongeren. Het gaat over ieder mens in de gemeente Lochem.

- We investeren in een kansrijke start in de eerste 1000 dagen van een kind.
- We zetten behoeften van het kind en gezin centraal en bevorderen daarbij de samenwerking tussen kinderen, ouders, ervaringsdeskundigen en professionals.
- We versterken de kwaliteit van voorschoolse educatie en investeren in het tegengaan van onderwijsachterstanden. Daarbij hebben we aandacht voor ouderbetrokkenheid.
- We stimuleren inwoners om te investeren in het versterken van de eigen basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen, digitaal).
- We geven extra aandacht aan inwoners voor wie kansen niet vanzelfsprekend zijn.

Basisvaardigheden

In Nederland hebben 2,5 miljoen mensen van 16 jaar en ouder moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Vaak hebben zij ook beperkte digitale vaardigheden. Het goed beheersen van de basisvaardigheden is van belang om mee te komen op school, om grip te hebben op geldzaken, om als nieuwkomer te integreren en om als werkloze aansluiting te vinden op de arbeidsmarkt.

Het percentage laaggeletterden in de gemeente Lochem is 15%, dat is redelijk gelijk aan het landelijk gemiddelde. Het vinden van laaggeletterden is niet eenvoudig. En vervolgens hen motiveren en stimuleren om daarmee aan de slag te gaan ook niet. Daarom is een netwerk noodzakelijk, daarin wordt samengewerkt op het gebied van basisvaardigheden, armoede en schulden, toeleiding tot werk et cetera.

Taalhuis Berkel en IJssel helpt inwoners van Lochem met het versterken van basisvaardigheden. In 2023 hebben 92 inwoners een non-formeel taaltraject gevolgd bij het Taalhuis. 12 inwoners zijn door het Taalhuis doorverwezen naar TopTaal om formele taallessen te volgen, 13 inwoners hebben taallessen gevolgd bij TopTaal. In Lochem zijn 15 taalvrijwilligers door het Taalhuis opgeleid en er zijn 124 koppelingen geweest tussen taalvrijwilligers en taalvragers. Bij het Informatiepunt Digitale Overheid zijn 70 Lochemse inwoners met vragen binnengekomen en verder geholpen.

Inclusie

In de Grondwet (art.1) en het VN-Verdrag Handicap staat dat de gemeente zich actief moet inzetten voor de bestrijding van racisme, discriminatie en uitsluiting. Met hulp van de motie 'Samen op naar een Inclusieve samenleving' is in 2023 inclusiebeleid opgesteld in de vorm van de LIDA: de Lochemse Inclusie- en diversiteitsagenda. De LIDA is vastgesteld door het College van B&W in mei 2023 en vervolgens besproken met de gemeenteraad.

Bij inclusief beleid gaat het erom dat iederéén volwaardig mee kan doen in alle levensdomeinen, ongeacht leeftijd, huidskleur, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten, levensbeschouwing, seksuele oriëntatie of beperkingen.

De LIDA heeft drie hoofddoelstellingen. Te weten:

1. Tegengaan van racisme en discriminatie
2. Bevorderen emancipatie LHBTIQ+ gemeenschap
3. Bevorderen emancipatie voor inwoners voor wie het VN-verdrag Handicap (2016) bedoeld is

Naast de drie hoofddoelstellingen bestaat de LIDA uit 29 concrete acties, verdeeld over de periode 2023 t/m 2026. De agenda kan worden aangevuld met nieuwe acties op basis van actuele ontwikkelingen.

Per 1 oktober 2023 is de aanjager Inclusie en Diversiteit aangesteld. Zij is verantwoordelijk voor de uitvoering van de agenda en de bijbehorende doelstellingen. De aanjager verbindt inwoners, organisaties en collega's. Ook ziet zij toe op een discriminatievrije werkomgeving binnen de gemeentelijke organisatie. Van oktober t/m december 2023 heeft de aanjager zich vooral gericht op het in kaart brengen en uitbreiden van de sociale infrastructuur. Enkele voorbeelden van nieuwe partners zijn: het BIC, stichting Plotsdoven en De Gele Olifant. In december is er een College Tour gewijd aan Paarse Vrijdag. Het College van B&W heeft paarse pannenkoeken gebakken op het Staring College en er is een film bekeken in de Remonstrantse Kerk, gemaakt door lokale filmmakers van de [Ik Ben Campagne](#). Ook is er met hulp van de aanjager een klankbordgroep Inclusie gevormd. De klankbordgroep bestaat uit 10 betrokken inwoners uit de gemeente Lochem die een beperking hebben. Dit kan een fysieke of verstandelijke beperking zijn. De inwoners denken mee met gemeentelijke vraagstukken die te maken hebben met toegankelijkheid en inclusie. Bijvoorbeeld bij het herinrichten van een verkeerssituatie of het meelezen met brieven.

2.2.1 Onderwijs, schooluitval & kinderopvang

In deze paragraaf gaan we in op cijfers rondom leerlingenaantallen in het onderwijs, onderwijsachterstanden, VVE en leerplicht en voortijdig schoolverlaten. Voor bijna alle cijfers kunnen we een vergelijking met de afgelopen jaren maken.

Aantal leerlingen

[peildatum 1 oktober]	2020	2021	2022	2023
Aantal leerplichtige leerlingen	4.646	4.591	4.532	4.537
Aantal leerlingen op basisscholen in Lochem (inclusief niet-leerplichtigen)	2.361	2.353	2.327	2.274
Aantal Lochemse leerlingen op een reguliere basisschool (inclusief niet-leerplichtigen)	2.412	2.384	2.366	2.329
Aantal Lochemse leerlingen op het speciaal onderwijs (SO) en speciaal basisonderwijs (SBO)	69	65	76	86
Aantal Lochemse leerlingen op het voortgezet onderwijs (inclusief niet-leerplichtigen)	2.019	1.971	1.911	2.002
Aantal Lochemse leerlingen op het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO)	145	138	125	134
Achterstandsscores (2023 voorlopig cijfer)	410	-	525	580

Bron: DUO & CBS

Leerlingenaantallen en prognoses

Voor de leerlingenaantallen maken we gebruik van de 1 oktobertelling van het onderwijs via DUO. Bij deze raadsmonitor maken we gebruik van de cijfers van 1 oktober 2023. Het aantal leerlingen op basisscholen in de gemeente Lochem is afgelopen jaren gedaald. De laatste leerlingenprognose voor het basisonderwijs (november 2023) laat zien dat het aantal leerlingen in het basisonderwijs de komende 15 jaar nog heel geleidelijk daalt met ongeveer 7% in totaal.

We zien dat het aantal leerlingen op het SBO, SO en VSO opnieuw is gestegen. Dit is een trend die breder in de regio en ook landelijk wordt herkend. Lokaal en met de gemeenten Bronckhorst, Brummen en Zutphen proberen we door de inzet van jeugdhulp in de schoolkinderen beter te ondersteunen in het regulier onderwijs, maar ook in het SBO en SO.

Kans op onderwijsachterstanden

De kans op onderwijsachterstanden wordt door het CBS berekend. Het CBS berekent de score op basis van een aantal thema's, onder andere het opleidingsniveau van ouders, de herkomst en de vraag of ouders in de schuldsanering zitten. In 2023 (meest actuele voorlopig cijfer) was de achterstandsscore 580. Dat is veel hoger dan in het voorgaande jaar. Dat wil zeggen dat er een hogere kans op achterstanden is. We krijgen alleen een totaalcijfer door het CBS aangeleverd. We kunnen niet zeggen waardoor de hogere kans op achterstanden komt.

[peildatum 31 december]	2020	2021	2022	2023
Aantal kinderen in Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE)	26	34	36	39

Bron: Yurio

Er zijn in de gemeente Lochem 3 organisaties die VVE aanbieden, namelijk Avonturijn, Konijn en Ko en Partou. Gezamenlijk hebben zij 7 locaties waar kinderen terecht kunnen. Het aantal kinderen dat kinderopvang met VVE bezoekt is licht gestegen van 36 naar 39 kinderen. Sinds 2021 hanteren we een bredere definitie dan alleen een taalachterstand. Daardoor kunnen meer kinderen gebruikmaken van het aanbod.

Schooljaar	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	24 (0,9%)	23 (0,8%)	38 (1,4%)	43 (1,62%)
Absoluut verzuim schooljaar 2022-2023	1	4	6	6
Relatief verzuim schooljaar 2022-2023	110	103	123	110
Vrijstelling van leerplicht schooljaar 2022-2023				15

Bron: art. 25 telling; Jaarverslag leerplicht Stedendriehoek; www.ocwincijfers.nl

Verzuim

Het absoluut verzuim (aantal leerplichtige kinderen wonend in de gemeente Lochem dat niet bij een school of instelling staat ingeschreven) is gelijk gebleven. Voor alle absoluut verzuimers hebben we in beeld wat de reden hiervoor is. Wat we zien is dat er een aantal keer onduidelijkheid rondom inschrijving bij de ISK-doelgroep is geweest.

Het relatief verzuim (aantal leerlingen waarover een school heeft gemeld dat ze binnen een periode van 4 opeenvolgende lesweken minimaal 16 uur ongeoorloofd hebben verzuimd) is afgenomen van 123 naar 110. Bij meer dan een derde van de kinderen gaat het om herhaald verzuim. Vaak zijn dit complexe (zorg)vraagstukken waar veel verschillende partijen bij betrokken zijn.

Met het Staring College en de GGD zijn we scherp op het ziekteverzuim. Soms zijn bij ziekmeldingen twijfels of er niet meer aan de hand is. De jeugdarts nodigt een leerling dan uit voor een gesprek. Waar nodig kan de leerplichtconsulent aansluiten. In 2023 is het nieuwe verzuimprotocol geïmplementeerd. Het is naast een leidraad voor verlof, gericht op wanneer scholen de consulenten leerplicht kunnen inschakelen. Met de kadernota 2024 zijn extra gelden voor leerplicht aangevraagd. Met deze gelden gaan we verschillende preventieve activiteiten opzetten.

Vrijstellingen

In het schooljaar 2022-2023 hadden 15 jeugdigen een vrijstelling. Er zijn verschillende redenen voor een vrijstelling. Het kan zijn dat een leerling vanwege een beperking niet meer naar school kan. Bij 7 jeugdigen was het een vrijstelling vanwege die reden. Het kan ook zijn dat er een vrijstelling wordt afgegeven omdat de jeugdige in het buitenland naar school gaat of als scholen in de omgeving vanwege geloof of levensovertuiging niet passend zijn.

Voortijdig schoolverlaten

In maart 2024 heeft het Rijk de (voorlopige) cijfers voortijdig schoolverlaten 2022-2023 bekend gemaakt. Voor de gemeente Lochem zien we de afgelopen twee schooljaren een stijging. Het landelijk beeld is dat het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters gelijk is gebleven aan het vorig schooljaar. Het zijn er ruim 30.000, waarvan ongeveer 25.000 vanuit het MBO. De gewenste daling naar maximaal 18.000 nieuwe voortijdig schoolverlaters per schooljaar (vanaf 2026) is nog niet ingezet. De belangrijkste landelijke oorzaken van voortijdig schoolverlaten zijn persoonlijke problemen, niet passende studiekeuzes en ongediplomeerde uitstroom naar werk (groenpluk).

2.2.3 Opvoeden en opgroeien

Versterken eigen kracht en netwerk

Informeel hulp (hulp vanuit het eigen netwerk binnen familie, kern of leefomgeving) is een van de meest effectieve en duurzame manieren om met moeilijke gebeurtenissen om te gaan. Door de versterking en ontwikkeling van informele netwerken willen we bereiken dat mensen minder een beroep hoeven te doen op de professionele zorg. Familieleden, buurtgenoten, clubgenoten en kennissen staan voor elkaar klaar. Helpen elkaar en steunen elkaar bij moeilijke gebeurtenissen. Mensen uit een eigen sociale netwerk blijven, terwijl een hulpverlener op een zeker moment weer weg is.

Vanuit onderzoek en verhalen van jongeren blijkt dat het hebben van een steunfiguur hen kan helpen om op tijd aan de bel te trekken. In 2023 is de eerste stap gezet om te kijken hoe steunfiguren ingezet kunnen worden om het eigen netwerk van de jeugdige en de jeugdige zelf te versterken. Daarnaast is verkend hoe er meer ingezet kan worden op het versterken van de eigen kracht van een informeel netwerk van mensen. Zo is er een presentatie geweest vanuit de eigen kracht centrale (EKC) en zijn er verkennende gesprekken gevoerd samen met de HAN over de inzet van steunfiguren. In 2024 willen we op basis van gesprekken met de toegang inventariseren wat ervoor nodig is om de inzet van informele steun te versterken. Daarnaast wijzen we ouders nadrukkelijker op de mogelijke inzet van het familiegroepsplan. Dit is een plan dat ouders/gezinnen samen met familie, vrienden en andere betrokkenen uit hun omgeving zelfstandig kunnen maken om een vraag of probleem aan te pakken. Dit wordt in 2024 ook verder gestimuleerd en versterkt.

#Opladers

In 2020 is de beweging #Opladers gestart waarin wordt nagestreefd en gestimuleerd dat het normaal is om hulp aan te bieden en elkaar vragen te stellen rondom opvoeden en opgroeien (oplaadpunt 1).

In 2023 is er hard gewerkt aan de vormgeving van verschillende initiatieven. Zo wordt een nieuw Ouder & Kind Café begin 2024 geopend in een andere kern. Hierin heeft #Opladers een sleutelrol. Daarnaast is er meer betrokkenheid van #Opladers gecreëerd richting bestaande netwerken, zoals scholen, Boekjes en Babbels en Lochemse mama's. Van daaruit zijn er inhoudelijke gesprekken gevoerd met ouders en zijn ouders doorverwezen naar verschillende initiatieven met het doel het vergroten van hun netwerk. Er is een groepsapp opgericht waarin ouders elkaar (opvoed)vragen kunnen stellen en in contact kunnen komen met elkaar. Op verschillende manieren komen er zo laagdrempelige matches tot stand (oplaadpunt 2). Dit zijn directe matches (samenbrengen van een oplader met een vrager), indirecte matches (een oplader en/of vrager verwijzen naar een collectief en/of andere maatwerkproducten Yunio) en structurele matches (door de jaren heen).

Oplaadgezinnen

In de afgelopen twee jaar is gebleken dat #Opladers niet altijd kan voldoen aan alle vragen vanuit ouders. Soms hebben ouders behoefte aan een extra zetje in de rug. Daarvoor loopt sinds 2023 de 2 jarige pilot Oplaadgezinnen. Deze pilot draagt eraan bij dat een directe match tot stand kan komen; een steungezin met een vraaggezin. Waar mogelijk wordt er ingezet op afbouw en normalisering zodat een gezin zelfstandig verder kan (oplaadpunt 1 en 2). Op dit moment heeft de gemeente 8 oplaadgezinnen en er staan er 3 vraaggezinnen op de lijst. De aankomende tijd worden kennismakingsgesprekken gevoerd om te kijken of de vraaggezinnen gekoppeld kunnen worden aan de oplaadgezinnen.

Ouder en kind café de Huiskamer

Sinds oktober 2022 is in de kern Lochem een Ouder en Kind Café geopend wat ook vaak De Huiskamer wordt genoemd. Het Ouder en Kind Café is een laagdrempelig initiatief om ouders elkaar te laten ontmoeten, met elkaar te verbinden en hun netwerk te vergroten. Elke maand zijn er verschillende activiteiten; van samen koken en spelletjes spelen tot een workshop genaamd 'Veerkracht in het ouderschap'. Er is veel diversiteit aan bezoekers in De Huiskamer, waaronder een grote groep NT2-ouders.

2.2.4 Algemene voorzieningen voor kinderen, ouders en gezinnen

Om te bereiken dat mensen zoveel mogelijk passende en zo licht mogelijke ondersteuning krijgen moeten er voldoende algemene voorzieningen zijn en moeten deze bekend zijn. Er zijn verschillende algemene voorzieningen ontwikkeld en een groot deel van deze voorzieningen wordt structureel aangeboden.

Veerkracht10

Vrijwel ieder kind maakt overweldigende gebeurtenissen mee in zijn leven, oftewel life-events. Dat zijn bijvoorbeeld: scheiding van ouders, verhuizing, rouw en verlies of ziekte. Deze situaties veroorzaken fysieke, emotionele en sociale uitdagingen voor het kind. Als een kind voldoende veerkracht heeft, weet het hoe het voor zichzelf kan zorgen in deze ingrijpende situaties. Als een kind niet voldoende veerkracht heeft, kan het welbevinden van het kind negatief beïnvloed worden. Tijdens de pilot Veerkracht10 worden er op twee basisscholen in de gemeente Lochem begeleidingstraject aangeboden aan kinderen die te maken hebben met life-events. De begeleiding is gericht op aandacht, erkenning, bewustwording én op coping-strategieën met als doel de veerkracht van een kind te benadrukken en te versterken.

Pleinverhalen

Pleinverhalen is bedoeld voor kinderen van 8 tot 12 jaar op de basisschool met milde sociaal-emotionele uitdagingen in hun dagelijks leven. Vaak hebben deze kinderen moeite om met anderen om te gaan, omdat ze daar onzeker of zenuwachtig van worden. Tijdens de groepsbijeenkomsten groeit de sociaal-emotionele ontwikkeling bij de kinderen en het begrip over wie zij zijn, wat zij denken en voelen, en hoe zij een positieve relatie met anderen kunnen opbouwen. De groepsbijeenkomsten zorgen ervoor dat kinderen veel van elkaar kunnen leren én samen oefeningen kunnen doen.

Pleinverhalen wordt twee keer per jaar georganiseerd. In totaal is er plek voor 8 a 10 kinderen. De eerste groep in 2023 zat helemaal vol. De tweede groep kende een aantal van 7. Alle kinderen die meededen aan deze bijeenkomsten zonder een indicatie, hebben ook na deze bijeenkomsten geen geïndiceerde zorg gekregen.

“Sandra leert hoe ze iets kan zeggen, zonder iemand te kwetsen, voor zichzelf opkomen, een oplossing te zoeken en haar grenzen aan te geven en iemand anders zijn emoties aan te voelen. Sandra kwam elke keer vrolijk terug en kon al snel bepaalde dingen toepassen. Ze heeft er zeker veel aan gehad. Durft wat meer te vertellen/te vragen en past de Sam-methode geregeld toe.”

Korte video home training

In 2023 zijn we gestart met de pilot Korte Video Home Training (KVH-T). 40 gezinnen in Lochem krijgen de mogelijkheid om mee te doen aan deze pilot. Daarbij wordt er een korte video gemaakt van ouder(s) en kind om bewustzijn te creëren rondom de hechtingsrelatie tussen ouder en kind. Van de 40 gezinnen, zijn 3 VVE-kinderen bezocht en 37 eerstgeborenen. Uit de resultaten blijkt dat 68,8% van de ouders zich meer toewendt naar het kind sinds de filmopname. De overige 31,1% geeft aan dat het gelijkwaardig is gebleven. 56,3% van de ouders geeft aan meer te benoemen wat ze zelf zien, voelen en doen en dat wat het kind ziet, voelt en doet. 12,5% geeft aan dit zelfs veel meer te doen dan voor de filmopname. 31,1% geeft aan dat dit gelijkwaardig is gebleven. In 2024 biedt de gemeente Lochem 130 gezinnen de mogelijkheden tot KVH-T aan.

Ouder over Korte Video Home Training: “Dat je het moment van verschenken als een moment kunt nemen om je kindje aandacht te geven en een band op te bouwen. Ook zijn we ons nu meer bewust van het feit dat ons kindje nu al met ons probeert te communiceren”.

Nu niet Zwanger

Nu Niet Zwanger (NNZ) is een programma dat hulpverleners helpt om vrouwen en mannen een bewuste keuze te laten maken over hun kinderwens, seksualiteit en anticonceptie. In 2023 hebben wij 21 aandachtfunctionarissen die werkzaam zijn bij verschillende organisaties in de gemeente Lochem. Deze NNZ-aandachtfunctionarissen hebben in de gemeente 23 casussen opgepakt, waarvan 20 stellen bewust en vrijwillig kozen hebben om hun kinderwens uit te stellen. 3 stellen kozen er niet voor om de kinderwens uit te stellen (jaarverantwoording NNZ, 2023). Van de 20 stellen die bewust en vrijwillig kozen om hun kinderwens uit te stellen, hebben 18 vrouwen gekozen voor een anticonceptiemiddel, zoïmplanon, de pil of een spiraal.

Voorzorg

Voorzorg is een preventief programma vanuit Yunio, waarbij een verzorgverpleegkundige regelmatig een bezoek brengt aan de aanstaande moeder in een kwetsbare situatie. Indien er een vader in beeld is wordt hij ook betrokken in het traject. De verzorgverpleegkundige geeft ondersteuning tijdens de zwangerschap en helpt ook bij de eerste stappen in de opvoeding van het kind. Er liepen in 2023 2 casussen. Beide zijn ook afgerond in 2023.

Homestart

Homestart is een programma gericht op opvoed- en gezinsondersteuning voor kinderen in de leeftijd van 0 tot 14 jaar. Het is een vrijwilligersproject met professionele ondersteuning vanuit Yunio. Vrijwilligers staan naast de ouders en denken mee met het gezin. Het doel is voorkomen dat dagelijkse problemen uitgroeien tot erger. Vrijwilligers van Homestart spelen daarin een belangrijke rol. In 2023 lopen er 3 Homestart trajecten. Daarnaast zijn er 3 kennis-makingen geweest in de gemeente Lochem die alle 3 niet tot een koppeling hebben geleid met een vrijwilliger. Er zijn hiervoor verschillende redenen, zoals één gezin dat al steun vond in het eigen netwerk.

2.3 Opgave bestaanszekerheid

Een centrale opgave voor het Sociaal Domein is bestaanszekerheid herstellen. We zorgen voor voldoende inkomen, een geschikte woning en een veilige leefomgeving. Vanuit deze basis is meedoen mogelijk. Samen met een mensgerichte benadering voorkomen we zo onnodig leed en oplopende kosten. Dit doen we door te zorgen voor zekerheid van:

- voldoende en voorspelbaar inkomen
- van betaald en/of betekenisvol werk en meedoen in de samenleving
- een dak boven je hoofd in een geschikte en betaalbare woning
- in een veilige en prettige omgeving.

Dat doen we met snelle en toegankelijke dienstverlening, vooral bij situaties die veiligheid bedreigen.

2.3.1 Armoede en schulden

Naast de bestaande beleidsstukken minimabeleid 'Perspectief!' en de lange termijn aanpak armoede 'Bestrijding oorzaken van armoede' heeft de raad in 2023 het 'Beleidskader schuldhulpverlening 2023-2026' vastgesteld. Vervolgens is het uitvoeringsprogramma armoedebestrijding en schuldhulpverlening opgesteld. Met dit programma en het aanstellen van een aanjager armoede en schulden gaan we een beweging naar voren maken: focus op preventie en vroegsignalering om mensen in armoede of met schulden eerder in beeld te hebben. Dit doen we door intensievere samenwerking en intensievere communicatie, het verlagen van drempels en het pakken van regie in het hele proces. We handelen vanuit het perspectief van de inwoner en hanteren de menselijke maat waarbij we een maatwerkbudget in kunnen zetten: een budget dat niet vooraf geoormerkt is en er voor moet zorgen dat mensen op tijd en op maat kunnen worden geholpen. Niet de regel van de wet maar de bedoeling van de wet is leidend. We werken toe naar een halvering van het aantal huishoudens met problematische schulden en een halvering van het aantal mensen dat leeft in armoede in 2035.

Energietoeslag

Net als in 2022 hebben we in 2023 inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum geholpen met het betalen van de energielasten. De energietoeslag is inmiddels ambtshalve verstrekt aan alle huishoudens die in 2022 de toeslag hebben ontvangen en ook in 2023 aan de voorwaarden voldoen. Tot 1 maart 2024 zijn in totaal 1.457 aanvragen energietoeslag toegekend. Hiermee is een bedrag van bijna € 1,9 miljoen gemoeid. Er zijn nog aanvragen in behandeling en de energietoeslag 2023 kan nog tot 1 juni 2024 aangevraagd worden. Het aantal AOW-ers onder de aanvragers is hoog. Het percentage is vergelijkbaar met het eindniveau van 2022 en bedraagt 60% van het totaal aantal aanvragen.

Minimavoorzieningen	2021	2022	2023
Aantal inwoners	587	611	615
Aantal voorzieningen	1.096	1.173	1.197

Armoede en schulden is één van de sporen in de uitvoeringsagenda preventie. Veel activiteiten van 2022 tot heden zijn gericht op het vergroten van het gebruik van de minimaregelingen door te investeren in communicatie-uitingen. Daarnaast zijn we in april 2022 in de vorm van een pilot aangesloten bij het Volwassenenfonds Sport & Cultuur. Deze pilot loopt tot eind 2024.

Aantal geholpen inwoners door samenwerkingspartners	2021	2022	2023
Volwassenenfonds Sport & Cultuur	n.v.t.	26	63
Jeugdfonds Sport & Cultuur	129	126	128
Stichting Leergeld	217	260	290

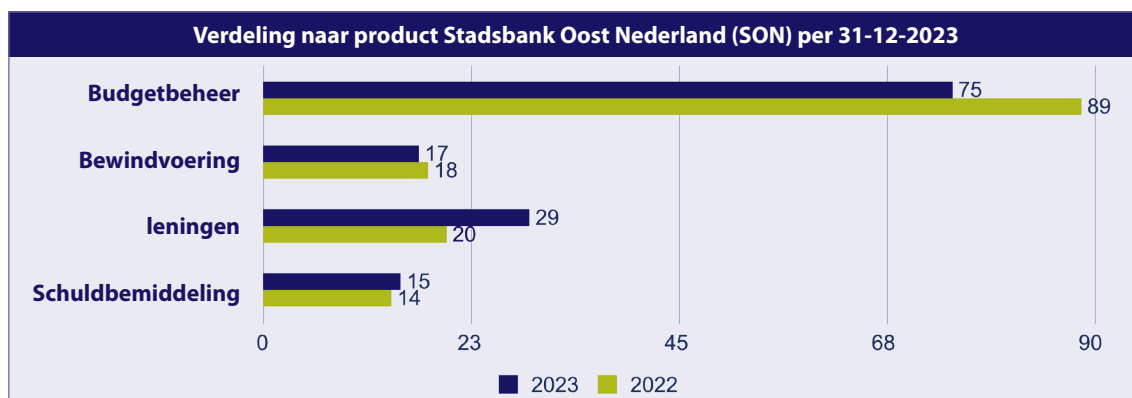
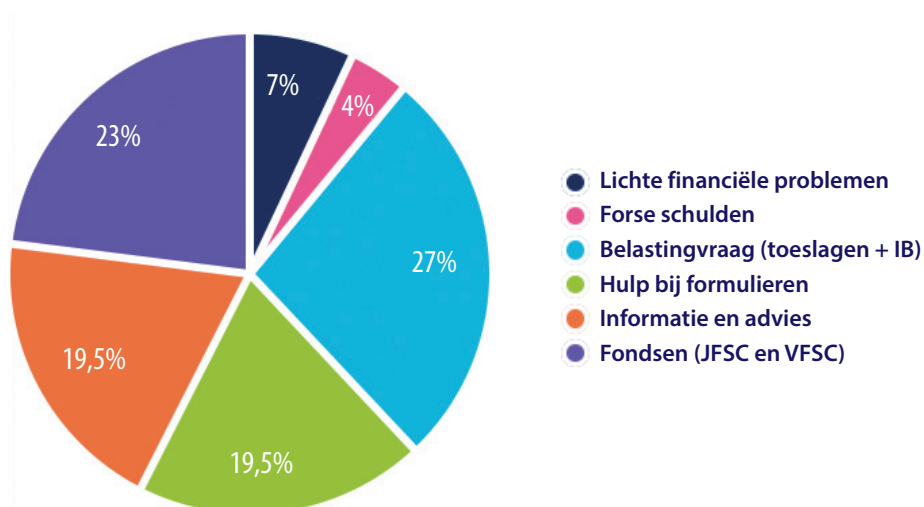
Schuldhulpverlening

De verwachte stijging van het aantal trajecten schuldhulpverlening vanwege de energiecrisis, hoge inflatie en de halvering van de aflostermijn bij schuldsanering blijft nog steeds uit. Dit komt deels omdat de forse ondersteuningsmaatregelen in 2023 verlichting hebben geboden. Deels komt het ook omdat het helaas nog steeds een feit is dat mensen met problematische schulden zich pas na ongeveer 5 jaar melden. Dit maakt dat de focus blijft op preventie en het vroeg signaleren van armoede en/of schulden.

Het totaal aantal inwoners dat een beroep heeft gedaan op het Budgetadviescentrum is redelijk stabiel, met 4 personen gedaald ten opzichte van 2022. De aard en verdeling van de vragen is vergelijkbaar met 2022. Het Budgetadviescentrum monitort sinds dit jaar apart de hulpvragen van het Volwassenen- en JeugdFonds Sport en Cultuur. Deze vragen werden voorheen onder hulp bij formulieren meegenomen.

Inwoners met beroep op het Budgetadviescentrum in 2023

(Totaal aantal verschillende inwoners: 173, totaal aantal aanvragen: 409)

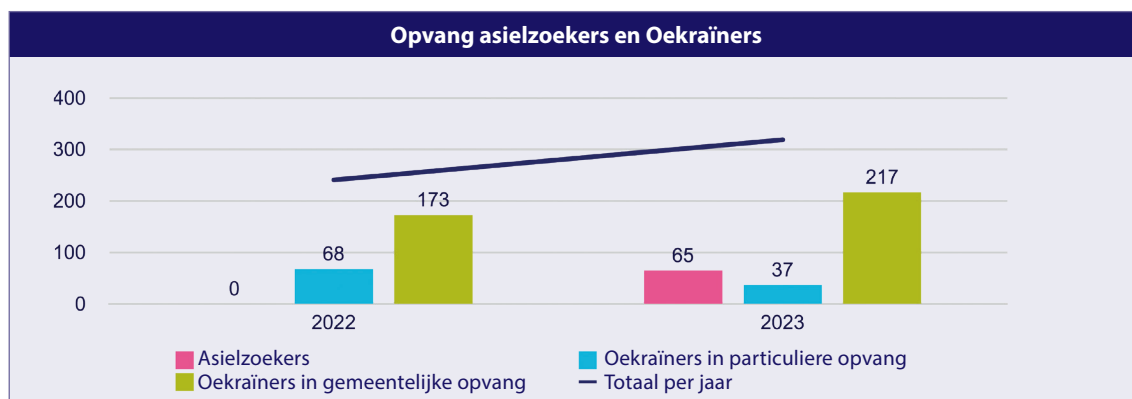
Het aantal inwoners dat in beeld is bij de Stadsbank Oost Nederland (SON) is gedaald met 4 personen ten opzichte van 2022 naar 194 inwoners in totaal. Er kan overlap zitten in de doelgroep van het Budgetadviescentrum en de SON. In 2023 zijn 11 nieuwe schuldregelingen opgestart en 1 advies opgesteld voor de Wsnp (Wettelijke schuldsanering natuurlijke personen)

“Gelukkig slaap ik weer. Er is een oplossing voor mijn schulden. Zonder vroegsignalering aan mijn deur had ik de stap niet durven zetten. De drempel was te hoog, de schaamte te groot.”

2.3.2 Ontheemden en statushouders

De gemeente Lochem zet zich in voor ontheemden in de samenleving. Dit doen wij vanuit onze wettelijke taak tot opvang, huisvesting en inburgering. Maar ook omdat we het belangrijk vinden dat iedereen in Lochem mee kan doen. We zien in de praktijk ook dat de ontheemden die in Lochem worden opgevangen en gehuisvest meedoen in de Lochemse samenleving.

Volgens de wet Inburgering is de gemeente verantwoordelijk voor de inburgering van statushouders. Het beleid hiervoor is opgesteld in de Lochemse uitvoeringsagenda Wet Inburgering. We hebben als ambitie dat inburgeraars zo snel mogelijk mee kunnen doen in de Lochemse samenleving, bij voorkeur via betaald werk. We doen dit door hen een tijdig en passend inburgeringstraject aan te bieden waarin zij het leren van taal combineren met participatie. Aan het eind van het inburgeringstraject zijn zij idealiter maatschappelijk zelfredzaam. Ook Oekraïners werken zoveel mogelijk, of we ondersteunen hen in het vinden van werk of we helpen bij werk toegankelijk te maken, door bijvoorbeeld taallessen aan te bieden. De asielzoekers die wij opvangen zijn minderjarig en volgen onderwijs bij het ISK.

Asielzoekers

Voor het jaar 2023 was er nog geen Spreidingswet van toepassing voor de opvang van asielzoekers. Voor de komende jaren is dit wel het geval en wordt het aantal asielzoekers dat de gemeente dient op te vangen per wet geregeld. In 2023 gold de bestuurlijke afspraak om te handelen in geest van de Spreidingswet. De capaciteitsraming in de geest van de Spreidingswet betekende voor Lochem 141 asielzoekers op te vangen. In 2023 is uiteindelijk opvang geboden aan 65 AMV'ers die worden opgevangen op een hotel op de Paasberg. De capaciteitsraming 2024 onder de Spreidingswet vraagt van Lochem minimaal 211 asielzoekers op te vangen.

AMV'er na de uitkomst van de landelijke verkiezingen:

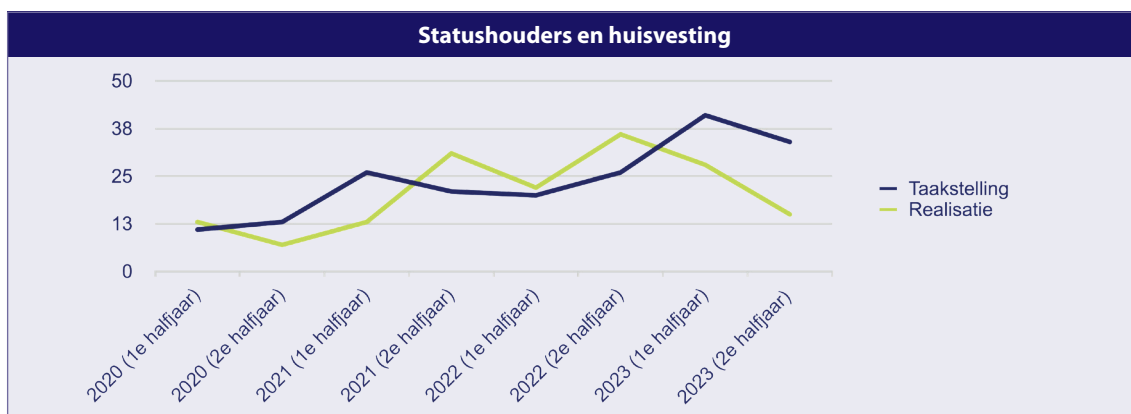
"Ben ik nog welkom in Nederland en zal ik er iets van merken 'buiten' het centrum?"

Oekraïners

In 2023 is de taakstelling opvangen van Oekraïense ontheemden verhoogd naar 205. Het college besloot tot de realisatie van 217 bedden in 2023. Dit ter ontlasting van de HUB in Utrecht.

Oekraïense moeder, vol trots:

"Mijn zoon gaat inmiddels in een volledige Nederlandse groep kinderen voor zijn zwemdiploma B"

Statushouders

Elke gemeente moet een x-aantal statushouders huisvesten in haar gemeente. Voor Lochem ging dat in 2023 om 75 mensen. Over het jaar 2023 hebben wij onze taakstelling niet gehaald en een achterstand van 30 opgelopen. Enerzijds komt dit door de krappe huizenmarkt, anderzijds omdat veel statushouders op het moment van koppeling aan de gemeente alleenstaand zijn. Wanneer er nareis is aangevraagd duurt dit erg lang (meer dan 1,5 jaar). Dit gegeven maakt het lastiger om passende woonruimte te vinden. We onderzoeken hoe we hier op kunnen inspelen in 2024. Daarbij blijven we de inburgeringsketen (maatschappelijke begeleiding, leerroutes, financieel ontzorgen) goed monitoren. Immers, wanneer wij meer realiseren op onze taakstelling zal de druk op de keten ook toenemen.

Een statushouder uit Lochem:

“Ik ben erg opgelucht en mijn psychologische toestand is veranderd omdat alles wat we willen voor ons beschikbaar is. Mijn stad is Lochem. Ik voel me op mijn gemak en mijn enige behoefte is werk en ik zal volledig uitgerust zijn”.

Onderwijs

Van de ontheemden in de Lochemse samenleving is een aanzienlijk deel minderjarig. Deze minderjarigen zijn in Nederland leerplichtig. Het maakt niet uit of zij statushouder, asielzoeker/AMV'er of Oekraïner zijn. Kinderen die in de gemeente Lochem wonen of worden opgevangen gaan in eerste instantie naar de Taalschakelklassen (TSK) voor de basisschoolleeftijd of naar de Internationale schakelklassen (ISK) voor jongeren in de voortgezet onderwijsleeftijd. Aan basisschool de Vennegotte is een taalschakelklas gekoppeld. ISK's in de buurt van de gemeente Lochem zitten in Deventer, Nede en Zutphen. Na een aantal jaar kunnen kinderen doorstromen naar het reguliere onderwijs.

Inburgering

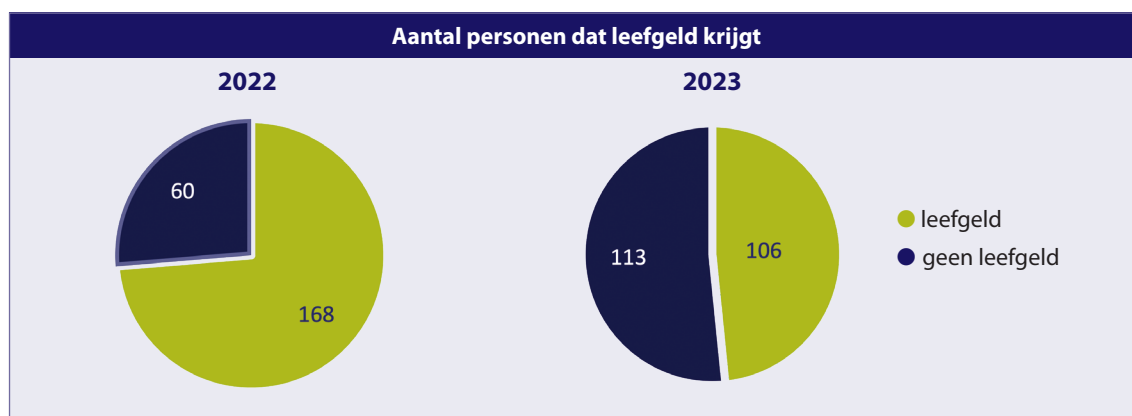
Statushouders worden als zij 18 zijn inburgeringsplichtig. Voor jongeren boven de 18 bestaat er de onderwijsroute. Die is belegd bij Aventus en hier worden jongeren voorbereid op een vervolg op het MBO/HBO. De onderwijsroute is één van de drie inburgeringsroutes voor volwassen statushouders. De andere twee routes zijn de Zelfredzaamheidsroute (Z-route) en de B1-route die belegd zijn bij Interbeek support.

Zowel statushouders als gezinsmigranten (echtgenoten van buiten de EU van een Nederlandse partner) zijn inburgeringsplichtig. We zien dat verreweg de meeste volwassen inburgeraars bij Interbeek hun inburgeringstraject volgen en daar ook het Participatieverklaringstraject (PVT) en de Module Arbeidsmarkt participatie (MAP). In 2023

volgde ongeveer de helft van de inburgeraars de Z-route, iets minder dan de helft volgde de B1-route en slechts een klein deel de onderwijsroute (zie hoofdstuk 4: definities). Voor de inburgeraars is er bij het taalhuis de mogelijkheid tot extra taalondersteuning d.m.v. taalmaatjes. Ook wanneer zij hun inburgeringstraject hebben afgerond kunnen zij vanuit de WEB (Wet Educatie en Beroepsonderwijs) via het taalhuis verdere taalondersteuning krijgen.

In 2023 deed de rekenkamer onderzoek naar hoe inburgering is vormgegeven in Lochem. Hieruit komt naar voren dat wij ons inburgeringsbeleid goed op orde hebben. De aanbevelingen uit het rekenkamerrapport gaan over de weg naar (betaald) werk, de operationalisering van zelfredzaamheid en de 'vroeg start'. Doordat de wachttijd op een woning lang duurt, wachten statushouders ook lang voordat zij kunnen starten met inburgeren. We kijken daarom of het mogelijk is om te beginnen met een 'vroeg start' vanuit het AZC met de inburgering. Echter betekent een toename van het aantal inburgeraars dat de druk op onze maatschappelijke partners ook zal toenemen. Samen met hen kijken hoe we de kwaliteit en continuïteit kunnen borgen.

Participatie & Werk

Een belangrijk onderdeel voor nieuwkomers in de Lochemse samenleving is het vinden van werk. Voor statushouders is dit een verplicht onderdeel van het inburgeringstraject. Daarom hebben wij participatie uren ingekocht bij Interbeek. Daarnaast helpen wij de inburgeraar met de zoektocht naar een baan. Een mooi voorbeeld hiervan is Project Z, waarbij (deels voormalig) inburgeraars een opleiding in de Zorg hebben gevolgd en afgerond. De zoektocht naar werk is niet altijd even makkelijk en taal vormt hierbij vaak een barrière. In 2023 is een vervolg gegeven aan de stimulering om de Oekraïense vluchtelingen meer grip op hun leven te laten krijgen. Het hebben van werk biedt een goede sociale basis. Een mooi voorbeeld, wat ook aansluit bij de motie taal & werk, is van een groep Oekraïners bij Ehzerwold. Zij werken daar en krijgen via 'taal op de werkvloer' naast hun werk ook taalles. We zien ten opzichte van 2022 een afname van het aantal personen dat leefgeld krijgt. Dit houdt in dat meer Oekraïners hun weg op de arbeidsmarkt hebben gevonden. Daarnaast vinden we het belangrijk dat alle ontheemden zelf mee kunnen doen in de Lochemse samenleving. Een mooi voorbeeld is dat een groep van 19 AMV-ers een voetbalteam gaan vormen bij sportclub Lochem en aan de reguliere competitie gaat deelnemen.

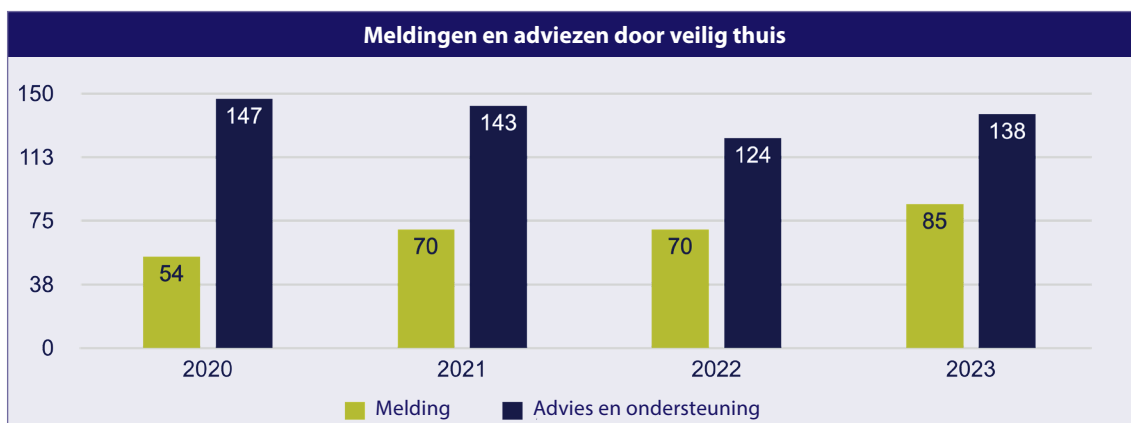
2.3.3 Huiselijk geweld

Beleid

Doelen voor het beleid van huiselijk geweld zijn het eerder signaleren, stoppen en duurzaam oplossen van huiselijk geweld. Het beleid voor aanpak van huiselijk geweld is vastgelegd in drie documenten. Een van deze documenten is het Uitvoeringsplan Veilig Leven in Lochem, door het college is vastgesteld in maart 2019. Dit was nadat de raad een tijdelijk budget beschikbaar had gesteld. De andere documenten zijn de Regiovisie en de Uitvoeringsagenda Samen Tegen huiselijk Geweld 2020-2023 van de 14 samenwerkende gemeenten. Deze stelde de gemeenteraad vast in april 2020.

Indicatoren voor het beoogde maatschappelijk effect kwantitatief en kwalitatief zijn het aantal meldingen bij Veilig Thuis. Deze zeggen iets over het bereik van de doelgroep en de geboden hulp. De signalen/adviesaanvragen die zijn opgepakt door dienstverleners worden nu ook geregistreerd door 't Baken en Welzijn Lochem. De gemaakte veiligheidsplannen door dienst/zorgverleners zegt iets over de mate waarin veiligheid voorop is gesteld. Proces-indicatoren zijn: waarneembare meldcode-protocollen bij dienstverleners, scholing van hun medewerkers en gecertificeerde/opgeleide aandachtsfunctionarissen. Wij gaan er nu van uit dat de hierboven genoemde indicatoren als effect van beleid de komende jaren voorlopig een stijgende lijn laten zien.

Aantal meldingen en adviesaanvragen bij Veilig Thuis

In het afgelopen jaar bereikte Veilig Thuis in de gemeente Lochem 223 mensen (c.q. gezinnen). Dat zijn er 29 meer dan vorig jaar. En dat is ook meer dan in alle vier voorgaande jaren. Dit komt vooral doordat er meer meldingen zijn gedaan. Deze toename komt vooral vanuit de politie die verantwoordelijk is voor driekwart van de meldingen. Maar ook enkele andere organisaties melden meer. Bij de adviesaanvragen zien we ook een stijging ten opzichte van vorig jaar. Geleidelijk komt die weer op het niveau van voor corona.

Deze stijgingen zijn niet specifiek voor Lochem. We zien het ook bij veel gemeenten in de regio. Bij hen is de stijging van het aantal meldingen echter minder groot. Het kan een teken zijn dat er meer alertheid en bereidheid tot actie is in onze gemeente vanwege de inzet die we plegen op het stimuleren en ondersteunen hiervan. Ook bij de vervolgacties door Veilig Thuis is er sprake van grotere aantallen. Dit wijst dus op ernstiger problematiek wat door Veilig Thuis ook als totaalbeeld wel wordt benoemd. Alleen op de onderwerpen onderzoek, huisverboden en jeugdprostitutie zien we een daling van de kleine aantallen. De hoeveelheid signaleringen van mogelijk huiselijk geweld vanuit Welzijn Lochem en 't Baken blijven we wel monitoren, maar tonen we hier niet langer. Reden is dat we daar onvoldoende duiding aan kunnen geven.

Activiteiten in 2023

De gemeenteraad heeft in de begroting van 2023 structureel budget beschikbaar gesteld voor de activiteiten van aandachtsfunctionarissen, trainingen, publieksacties en uitbouw van het lokale netwerk. De werkwijze en uitgevoerde acties van de jaren 2018 tot en met 2022 hebben we dit jaar geëvalueerd. De conclusies hieruit worden in het tweede kwartaal aan het college en de raad toegestuurd. Dit is een basis voor een nog op te stellen Lokaal beleidsplan rond zorg en veiligheid. Dus breder dan alleen Huiselijk geweld. We merken namelijk de toenemende samenhang met o.a. de Hervormingsagenda Jeugd, Toekomstscenario Kind en gezinsbescherming, de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming, de aanpak rond Veiligheid en de pilot Toekomsttuinen voor lokale aanpak van veiligheidssituaties.

Regionaal is een bestuurlijke stamtafel Zorg en Veiligheid opgericht door de 22 gemeenten in Noord Oost Gelderland. Die bestaat uit vertegenwoordigers vanuit: maatschappelijke zorg en begeleiding in het gemeentelijk domein, curatieve (verzekerde) zorg, justitiële veiligheid en openbare orde en veiligheid. Zij streven samen naar meer integrale sturing in de aanpak van de belangrijkste veiligheidspartners als Justitie, Politie, Veilig Thuis en Jeugdbescherming maar dus ook de lokale teams. We willen voor het lokaal beleidsplan putten uit de nieuwe Regiovisie en Uitvoeringsagenda Huiselijk geweld. De vorige versie van 2020-2023 is het afgelopen jaar geëvalueerd en vertaald in een concept voor de komende jaren. De Regiovisie en Uitvoeringsagenda van de komende jaren worden in het vierde kwartaal van 2024 samen met het Lokaal beleidsplan aan college en Raad aangeboden.

De lokale kerngroep Huiselijk geweld met de aandachtsfunctionarissen is ook dit jaar voortgezet. Naast de genoemde evaluatie zijn er vanuit een communicatie-kalender enkele acties geweest. Een lunchbijeenkomst van 't Baken met een spreker die vertelde over haar eigen ervaringen met huiselijk geweld en seksuele uitbuiting. Een publiciteitscampagne over huiselijk geweld gekoppeld aan de landelijke actie. Dit viel samen met de week tegen kindermishandeling waarvoor aandacht was. En opnieuw hees de wethouder de vlag van Orange the World en onthulde een grote oranje hand, om aandacht te vragen voor geweld tegen vrouwen.

Twee aandachtsfunctionarissen hebben een Lokale Alliantie ouderenmishandeling opgestart met een aantal partners die veel met ouderen werken zoals verzorgingshuizen en wijkverpleging, maar ook financiële experts. Onder andere verwaarlozing, psychische geweld en financiële uitbuiting krijgen aandacht. Ook dit jaar zijn alle nieuwe medewerkers van Baken en Welzijn Lochem getraind. Daarnaast is het overleg met de scholen in onze gemeente geïntensiveerd. Dat leidt in 2024 tot grote deelname aan de basistraining van bijna alle basisscholen.

3. Individuele voorzieningen voor passende ondersteuning

In het Algemeen beleidskader Sociaal Domein van 2019 wordt als een van de hoofddoelen benoemd dat inwoners passende ondersteuning krijgen als ze een hulpvraag hebben. Als dat niet kan met informele hulp of algemene voorzieningen dan wordt dat (aanvullend) geboden door zorgprofessionals.

In dit hoofdstuk ziet u van welke producten en diensten er in 2023 gebruik gemaakt is vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning, Jeugdwet en Participatiewet. Het gaat daarbij om de individuele voorzieningen waar een toewijzing vanuit 't Baken voor nodig is. We hebben het dan over professionele ondersteuning, ook wel maatwerkvoorzieningen genoemd. We willen graag dat inwoners ondersteuning krijgen die bij hen past. Daarvoor kunnen (vrij toegankelijke) algemene voorzieningen geschikt zijn. Ook de inzet van mensen uit de buurt, familie of vrienden kan helpen. Wanneer er professionele hulp nodig is zetten we, waar nodig en zo mogelijk aanvullend, zwaardere hulp in. Daarbij kijken we goed of dit kort en intensief kan en wanneer er weer een lichtere vorm van ondersteuning kan worden ingezet. We willen een verschuiving zien van zware vormen van ondersteuning naar lichtere omdat mensen hiermee sneller en duurzamer worden geholpen.

Belangrijkste punten:

Wmo: Het aantal inwoners dat gebruik maakt van een voorziening neemt toe. We zien vooral bij huishoudelijke hulp een lichte groei, maar de groei daalt vergeleken met voorgaande jaren. Oorzaken hiervan zijn vergrijzing en langer thuis wonen. De meeste inwoners met een voorziening is ouder dan 67.

Jeugd: Zowel het aantal meldingen voor een vorm van jeugdhulp als het aantal kinderen en jongeren met jeugdhulp neemt toe. De kosten voor jeugdhulp zijn in 2023 iets gedaald ten opzichte van 2022. Het aantal kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel blijft dalen, net als in 2022. Dit komt omdat er nog meer wordt ingezet op wat mogelijk is binnen het vrijwillig kader.

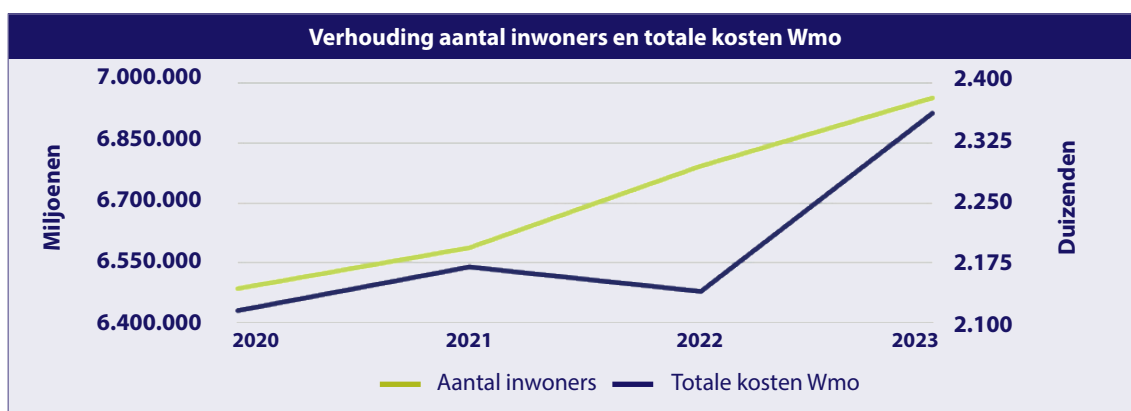
Participatie: Het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering is in 2023 gestegen van 385 naar 400. Het aantal inwoners op trede 4, 5 en 6 van de participatieladder is gestegen ten opzichte van 2022, wat aangeeft dat meer Lochemse inwoners meedoen in de samenleving. Naar verwachting daalt het aantal WSW'ers verder.

Dienstverlening door 't Baken: Over het jaar 2023 zijn 15 bezwaren ingediend door inwoners van de gemeente Lochem. Alle bezwaren zijn ingetrokken of ongegrond verklaard. In deze raadsmonitor laten we nu ook cijfers zien over sociaal werk. Daarin is te zien dat er 313 inwoners hulp hebben gevraagd bij Sociaal Werk in 2023. Verder lichten we toe hoe 't Baken kwaliteit in haar processen borgt, bijvoorbeeld door proces- en kwaliteitscontroles, opleidingen en trainingen en bewustwording.

3.1 Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

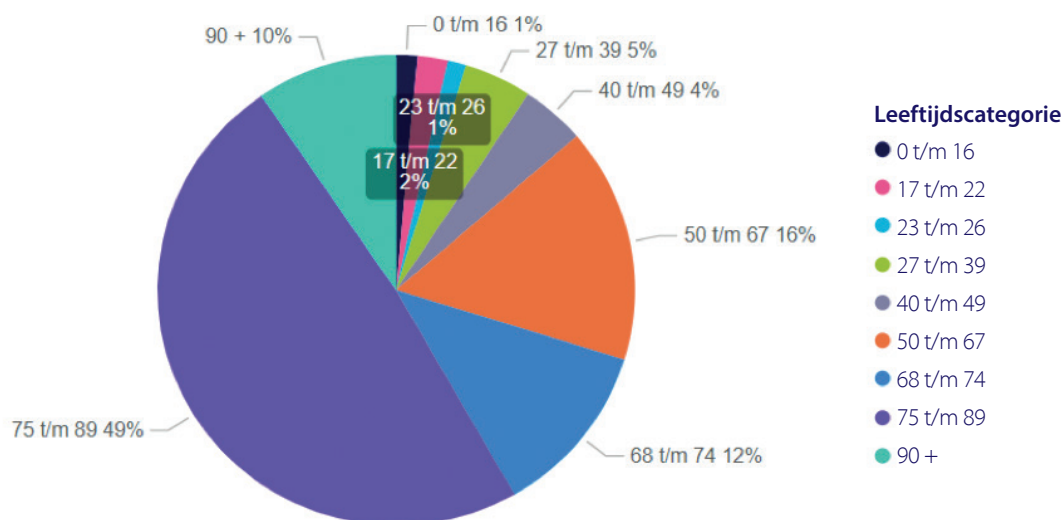
Het beleidsplan Jeugdhulp en Wmo vormt de basis voor de inzet op Wmo. Doelstellingen die hierin centraal staan zijn:

- Ondersteuning zoveel mogelijk thuis.
- Ondersteuning zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig.
- Algemene voorzieningen worden meer en beter gebruikt.
- Inwoners ontwikkelen informele netwerken en maken er meer gebruik van.

Het totaal aantal inwoners met een Wmo voorziening is in 2023 met 4% toegenomen naar 2.381 inwoners. Hierbij blijft het aantal inwoners met een pgb (persoonsgebonden budget) ongeveer gelijk. Tussen de 20 en 30 inwoners hadden in 2023 een pgb voor de producten; vervoersvoorziening (8% van alle inwoners met een vervoersvoorziening), woonvoorziening (12% van alle inwoners met een woonvoorziening) en begeleiding (9% van alle inwoners met begeleiding). Voor huishoudelijke hulp was het aantal inwoners met een pgb 18 (1,5 % van alle inwoners met huishoudelijke hulp).

Inwoners met een Wmo voorziening in 2023 naar leeftijd:

Het grootste deel van de inwoners met een Wmo voorziening is ouder dan 67 (71%). Ouderen die vaak meer hulpbehoevend zijn maken meer gebruik van voorzieningen vanuit de Wmo. Ondanks het grote aantal ouderen in Lochem, is het gebruik van Wmo niet groter dan bij andere gemeenten van gelijke omvang.

Beschikbaarheid huishoudelijke hulp en de vraag om een schoon huis

In 2023 meldden zich in Lochem per kwartaal ruim 90 nieuwe inwoners voor huishoudelijke hulp. Vanwege personeels-tekort zien we wachtlijsten bij aanbieders voor huishoudelijke hulp. We werken daarom aan maatregelen om te zorgen dat inwoners een schoon huis houden en de vraag naar professionele ondersteuning voor huishoudelijke hulp minder wordt. Daardoor blijft professionele ondersteuning in de toekomst beschikbaar voor de meest kwetsbare inwoners van Lochem als het nodig is.

Bijeenkomsten met betrokkenen in Lochem om ideeën op te halen

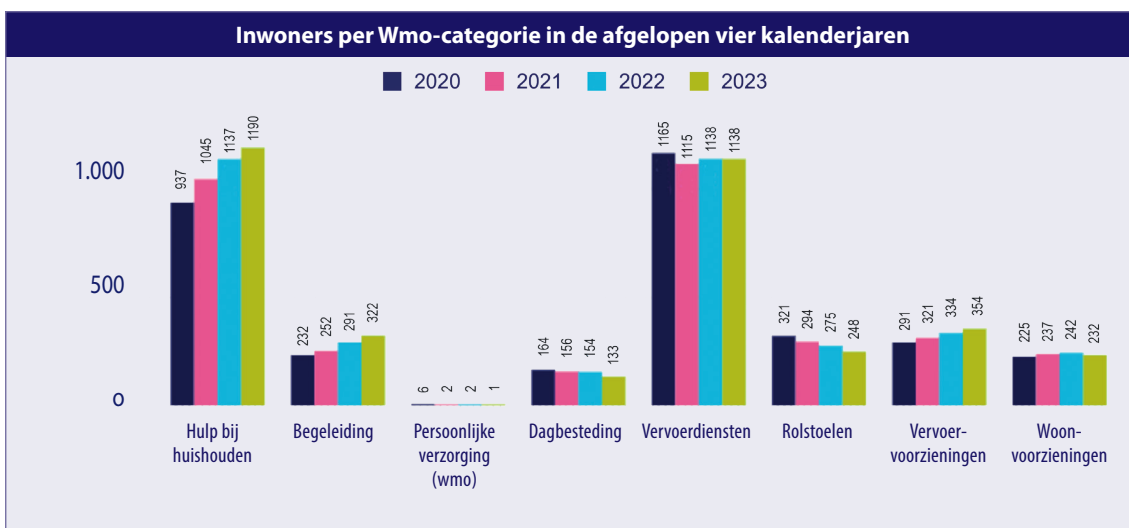
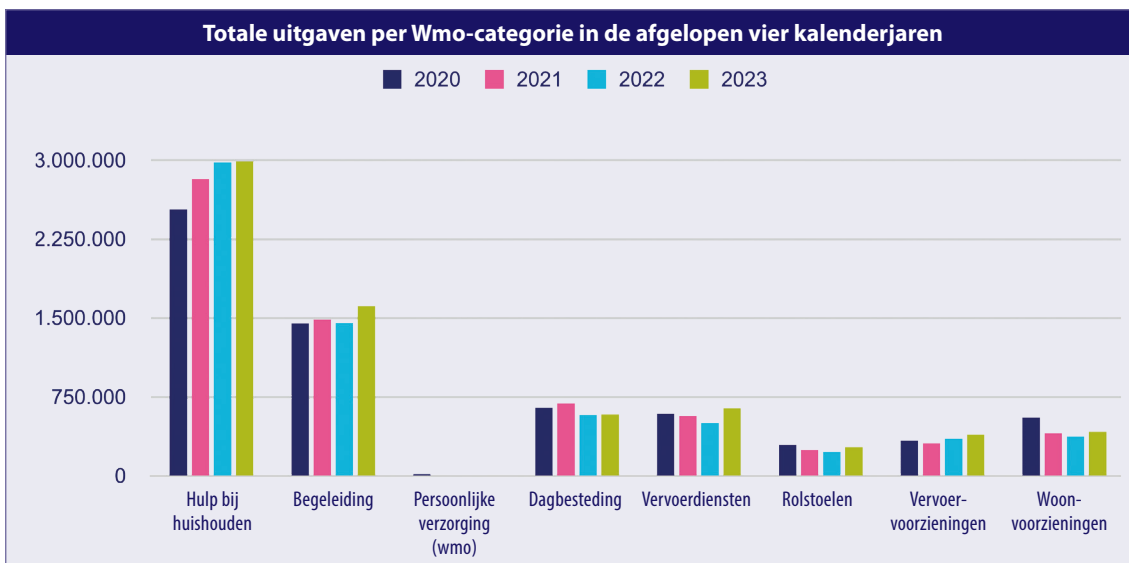
Met een groep van 25 mensen die in Lochem betrokken zijn bij huishoudelijke hulp is tijdens twee bijeenkomsten in januari en februari 2023 nagedacht over mogelijke maatregelen voor huishoudelijke hulp. De opgehaalde ideeën kregen een prioritering en zijn onderzocht op uitvoerbaarheid en investering van tijd.

Gekozen maatregelen en vervolgstappen voor uitvoering in 2023

Van de 10 maatregelen die de meeste stemmen kregen is in 2023 gewerkt aan 5 maatregelen. De overige maatregelen krijgen aandacht in 2024.

- Inzetten van de training Powerful Ageing (PA) is gestart in juli 2023 voor een pilotperiode. De evaluatieresultaten worden verwacht in het eerste kwartaal van 2025. PA is een spiertraining en een vorm van reablement. Fysieke vermogens gaan achteruit als ouderen niet meer zelf taken blijven doen in het huishouden. Het resultaat van PA is dat mensen door spiertraining weer langer zelf het huishouden kunnen doen, zelf een maaltijd kunnen bereiden, zelf kunnen opstaan uit bed of weer zelfstandig naar het toilet kunnen gaan. Aan inwoners die voor het eerst een melding doen omdat ze problemen hebben bij het uitvoeren van huishoudelijke taken wordt de PA training aangeboden als blijkt uit een fysieke test en een gesprek dat de training passend is. Deze interventie zorgt ook direct dat er minder beroep wordt gedaan op huishoudelijke hulpen. In 2024 wordt een besluit genomen over de mogelijke uitbreiding van de doelgroep voor Powerful Ageing met inwoners die hulp vragen bij traplopen of vervoer. Dit kan een aanvraag voor een hulpmiddel vervangen of uitstellen.
- De pilot inzet robotstofzuiger is voorbereid samen met 't Baken en is besproken met de 4 grootste zorgaanbieders die allen graag willen meewerken. In oktober 2023 is de pilot gestart en de evaluatieresultaten worden verwacht in juni 2024.
- Om het mogelijk te maken om anderstaligen (statushouders of Oekraïners) in te zetten als huishoudelijke hulp is de taal-eis in de raamovereenkomst voor regionale inkoop vanaf 1-01-2024 onder voorwaarden vervallen voor huishoudelijke hulp (schoon huis). Ook is met zorgaanbieders gesproken over het inzetten van anderstaligen samen met een maatje. De laatste maatregel blijkt in de praktijk moeilijk uitvoerbaar vanwege gebrek aan personeel bij de zorgaanbieders.
- Het aantrekkelijker maken van pgb's is gerealiseerd door het bieden van een hoger tarief. In de Wmo verordening 2023 is een hoger (marktconform) tarief opgenomen voor een pgb voor sociaal netwerk.
- De voorgestelde maatregel om nieuwe woonvormen in te richten zodat inwoners elkaar kunnen helpen is meegenomen in de Woonzorgvisie. Hierin is opgenomen; "de gemeente wil ook maximaal benutten wat de samenleving zelf bedenkt. Bijvoorbeeld meergeneratiewoningen waar de familie de informele zorg verleent. Of intergenerationale complexen, waarbij ouderen en jongeren bij elkaar wonen en jongeren – in ruil voor een lage(re) huur - mantelzorgtaken verlenen".

Uitgaven per Wmo product

Huishoudelijke Hulp

Kosten voor huishoudelijke hulp zijn in 2023 iets hoger dan in 2022 (+2%). Meer inwoners met huishoudelijke hulp, hogere tarieven en een iets hogere verzilveringsgraad veroorzaken de stijging van kosten. Deze stijging is weer gedempt door de daling van het gemiddelde volume. Een aantal factoren bepaalt de uitgaven voor huishoudelijke hulp. We zien in 2023 de volgende ontwikkelingen:

- Het aantal inwoners stijgt door vergrijzing en langer thuis wonen
- De gemiddelde inzet per week per inwoner daalt met 12 minuten (naar 133 minuten in 2023) door de nieuwe normeringsnorm (HHM).
- Tarieven in 2023 stegen en we zien ook weer een stijging in 2024.
- De verzilveringsgraad⁴ deze steeg met 2% naar 88%.

Op 1 februari 2024 waren er 970 inwoners met een indicatie huishoudelijke hulp. Op dat moment hadden 23 mensen met een indicatie nog geen hulp. Van deze groep wachtten 14 mensen al langer dan 30 dagen op hulp. De wachttijd verschilt ook wel per aanbieder en is vaak afhankelijk van bijvoorbeeld plotseling vertrek van medewerkers en het

⁴ Zie definitie in hoofdstuk 4

kunnen aanstellen van nieuwe medewerkers. Vooral in de vakantieperiode zijn wachttijden vaak langer. Samen met de zorgaanbieders kijken we op dit moment naar mogelijkheden om de beschikbaarheid van inzet per zorgaanbieder beter te monitoren. Dit helpt om inwoners toe te wijzen aan aanbieders die op dat moment ook ruimte hebben voor nieuwe inzet.

Begeleiding

Kosten voor dagbesteding zijn in 2023 gelijk aan 2022. We zagen een aantal jaren een gelijk aantal inwoners (154) dat gebruik maakt van deze maatwerkvoorziening. In 2023 is het aantal inwoners met dagbesteding gedaald naar 133. Deze daling wordt waarschijnlijk veroorzaakt doordat inwoners eerder gestimuleerd worden om een WLZ (Wet langdurige zorg) indicatie aan te vragen. De opvang sluit dan beter aan bij de behoeften. De kosten voor dagbesteding zijn in 2023 gelijk door een hogere verzilvering (stijging 4%) en hogere tarieven.

Voor individuele begeleiding zagen we in de afgelopen jaren al een stijging van het aantal inwoners. Deze trend zet zich voort in 2023. Totaal is er een lichte toename van 291 inwoners met individuele begeleiding in 2022 naar 322 inwoners in 2023. Ook is er nog steeds een verschuiving van complexe naar basis zorg. Deze verschuiving is veroorzaakt doordat we in 2021 aansloten bij de inkoop van de Zorgregio met een nieuwe productenstructuur. De kosten stijgen in 2023 met 9% t.o.v. 2022.

Vervoersdiensten

De vervoersdiensten betreft vervoer naar dagopvang en het vraagafhankelijk vervoer (regiotaxi). Het aantal pashouders voor de regiotaxi is niet bepalend voor de kosten. Belangrijk voor de kostenontwikkeling zijn de organisatiekosten van PlusOv en de vervoerskosten (werkelijk aantal aangevraagde ritten). Er zijn in 2023 15.000 ritten gemaakt (met de regiotaxi (PlusOV)). Dat is 15% meer dan in 2022. Ook de kosten van het vervoer zijn met 13,4 % gestegen ten opzichte van 2022. Totale kosten voor vervoersdiensten stegen daardoor in 2023.

Rolstoelen / Vervoervoorzieningen / Woonvoorzieningen

- Het totaal aantal inwoners met een rolstoel loopt iets af (10% minder dan in 2022). Vanwege nieuwe regelgeving vanaf 2020 krijgen inwoners die naar een verzorgingshuis (WLZ) gaan geen hulpmiddel meer vanuit de Wmo maar vanuit de WLZ. Wel zien we een stijging van het aantal nieuwe leveringen, vooral van de duurdere elektrische rolstoelen. Hierdoor zijn de uitgaven voor rolstoelen in 2023 wel hoger dan in 2022.
- Het aantal inwoners met een vervoersvoorziening is in 2023 gestegen met 6% ten opzichte van 2022. De vergrijzing zal hierbij een belangrijke rol spelen. Deze stijging is vanaf 2019 zichtbaar. In 2023 komt dit voor een belangrijk deel weer door de toename in aanvragen voor driewiel fietsen, die populair zijn. Mensen willen bewegen en vitaal blijven. De kosten voor vervoer stijgen daardoor in 2023 met 11% ten opzichte van 2022.
- Dit jaar is voor 6 inwoners een woonunit geplaatst of een grotere woningaanpassing gerealiseerd vanuit de Wmo (uitgaven tussen €10.000 en €60.000 per inwoner). Daarnaast is bij 30 inwoners een traplift geplaatst (dit was 23 in 2022). Het totaal aantal inwoners met een woonvoorziening (tilliften en douche/ toiletvoorzieningen /trapliften/ woningaanpassingen/ woonunits) zijn in 2022 en 2023 ongeveer gelijk.

Voor alle hulpmiddelen (rolstoelen en vervoersvoorzieningen) en woonvoorzieningen zijn de uitgaven in 2023 gestegen in vergelijking met 2022. Er is hiervoor een overschrijding van de begroting in 2023 met totaal € 84.000.

Beschermd Wonen

Een aantal inwoners ervaart op meerdere levensdomeinen problemen als gevolg van een psychische beperking en/of verslavingsproblematiek.

Aantal inwoners met indicatie Wmo - beschermd wonen	2021	2022	2023
Inwoners beschermd wonen (ZIN & PGB) Peildatum 31 dec. van betreffend jaar	25	21	26
Gemiddelde wachttijd beschermd wonen, exclusief niet plaatsbare individuen (peildatum Q3)	8,0 maanden	8,7 maanden	8,1 maanden
Gemiddelde wachttijd beschermd wonen beschut, exclusief niet plaatsbare individuen (peildatum Q3)	5,7 maanden	7,6 maanden	6,6 maanden

Het aantal mensen dat tijdelijk is aangewezen op een beschermde woonvorm als gevolg van psychische problematiek is stabiel inclusief fluctuaties. De gemiddelde wachttijden nemen licht af maar zijn nog fors. Dit heeft te maken dat de regionale toestroom toeneemt. Hier zetten we op in door het in-, door- en uitstroomproces samen met zorgaanbieders te optimaliseren. Om escalatie van problematiek als gevolg van een wachttijd te voorkomen, hebben we in 2023 in vier casussen overbruggingszorg met tijdelijk verblijf ingezet.

“Al bijna twintig jaar kamp ik met een forse alcoholverslaving. Dit leidde tot veel andere problemen. Na de eerste fase van mijn traject in een afkickkliniek was ik nog niet klaar om zelfstandig te wonen. Na een jaar verblijf in een ‘safehouse’ heb ik mijn leven weer op orde. Ook mijn omgeving gaat niet langer gebukt onder mijn verslaving.”

Prognose 2027 Wmo met VNG voorspelmodel

Er ligt een belangrijke uitdaging om ons zorg- en ondersteuningsstelsel voor de lange termijn functioneel en financieel houdbaar te houden. Met een bevolking die steeds ouder wordt en een relatief laag geboortecijfer, is er op termijn meer behoefte aan ondersteuning en zorg, maar zijn er minder mensen om ondersteuning en zorg te bieden. Zowel vanuit het (sociale) netwerk van mensen, zoals mantelzorgers en vrijwilligers, als op de arbeidsmarkt. Daarmee wordt een sterke sociale basis en het omzien naar elkaar nog belangrijker dan voorheen.

Het VNG model geeft inzicht in de toe- of afname van het aantal inwoners met Wmo-voorzieningen in 2027 in Lochem bij ongewijzigd beleid in de verschillende categorieën. Het voorspelmodel is ontwikkeld voor én met gemeenten en bevindt zich nog in een ontwikkelfase.

Het model geeft de prognose in 2027, vijf jaar vooruit ten opzichte van 2022 en de procentuele toe- of afname weer ten opzichte van 2022, voornamelijk op basis van demografische ontwikkelingen. Op basis hiervan zien we een toename van het totaal aantal inwoners met een Wmo voorziening met 10% in 2026. De grootste stijging zien we bij de hulp in het huishouden en begeleiding (18-20%) waar relatief het meeste zorgpersoneel voor nodig is. Ook geeft het model een stijging van inwoners met woonvoorzieningen (8%). Opvallend is de verwachte afname voor rolstoelen (-22%), een trend die we nu al zien in Lochem. Het is niet bekend waar de prognose voor afname op gebaseerd is.

Aanname is dat in het voorspelmodel ook ontwikkelingen zijn meegenomen zoals;

- Wetswijzigingen (die we voorzien, bijvoorbeeld abonnementstarief stopt in 2026)
- Tariefstijgingen (vanwege loonsverhoging en indexatie)
- Arbeidsmarkt ontwikkelingen, krapte op de arbeidsmarkt en de zorg die geleverd kan worden
- Autonome ontwikkelingen (bijvoorbeeld gebruik van robotstofzuiger bij huishoudelijk hulp).

Om met bovengenoemde ontwikkelingen rekening te houden, zullen er beleidswijzigingen komen om te kunnen blijven inspelen op de behoefte van de inwoners. Zie daarvan de voorbeelden eerder in dit hoofdstuk. Voor het versterken van de sociale basis werken we in 2024 de visie uit.

Clïëntervaringsonderzoek Wmo (CEO)

Moventem voerde ook in 2023 weer het cliëntervaringsonderzoek Wmo uit. Hierbij werden ervaringen opgehaald bij inwoners die in 2022 een beschikking kregen voor een Wmo voorziening.

De continu meting van de cliëntervaringen vindt op meerdere momenten in het jaar plaats.

Het eerste meetmoment (T1) vindt plaats nadat er contact is geweest met de consulent van 't Baken. In deze meting wordt gevraagd naar de ervaringen tijdens het contact met 't Baken. Het tweede meetmoment (T2) vindt plaats 4 tot 6 maanden nadat de ondersteuning is ontvangen door een gecontracteerde zorgaanbieder. Daarbij wordt gevraagd naar de kwaliteit en het effect van de ondersteuning.

In 2022 kregen 1095 inwoners een beschikking voor een Wmo voorziening. In totaal beantwoordden 417 inwoners de vragen betreffende de ervaringen met het contact met 't Baken. De vragenlijst over de kwaliteit en het effect van de ondersteuning werd door 547 inwoners ingevuld.

Resultaten contact met 't Baken

CEO resultaten Toegang (percentages(helemaal) mee eens)	2021	2022	2023
Aantal deelnemers		436	417
Ik wist waar ik moest zijn met mijn hulpvraag	80%	79%	83%
Ik werd snel geholpen	77%	74%	80%
De consulent en ik hebben samen naar een oplossing gezocht	79%	82%	86%
De consulent nam mij serieus	86%	88%	92%
Is de consulent thuis geweest		63%	62%
Rapportcijfer aanvragen hulp		7,6	7,7

Alle ervaringen met 't Baken zijn in 2023 verbeterd ten opzichte van 2022.

Resultaten cliëntondersteuner

CEO resultaten cliëntondersteuning	2021	2022	2023
Wist u dat u gebruik kon maken van een cliëntondersteuner	28%	23%	40%
Had u behoefte aan iemand die u voorafgaand aan het contact met 't Baken meer informatie kon geven over mogelijkheden voor ondersteuning en regelgeving bij uw ondersteuningsvraag?	38%	36%	33%
Rapportcijfer over contact		7,7	8,0

Het percentage inwoners dat weet dat er gebruik kan worden gemaakt van een cliëntondersteuner is gestegen. In de afgelopen jaren is meer bekendheid gegeven aan de mogelijkheid voor inzet van een cliëntondersteuner. Meer gebruik van de ondersteuning door een onafhankelijke cliëntondersteuner van MEE is hiervan het gevolg. In het onderzoek worden ook inwoners gevraagd die een beschikking krijgen voor een verlenging van de voorziening. Het lage percentage inwoners dat behoefte had aan een cliëntondersteuner wordt mogelijk verklaard doordat de behoefte aan een cliëntondersteuner bij de aanvraag voor een vereniging waarschijnlijk minder is.

Resultaten mantelzorg

CEO resultaten mantelzorger (percentages)	2021	2022	2023
Heeft u een mantelzorger	47%	41%	39%
Er was voldoende aandacht voor de mantelzorger tijdens het gesprek met 't Baken	69%	64%	65%
Heeft uw mantelzorger behoefte om vaker ontlast te worden	36%	35%	30%

39% van de respondenten heeft een mantelzorger. We zien een licht dalende trend in het aantal mantelzorgers. Hoewel we dit vanuit het cliëntervaringsonderzoek niet direct kunnen verklaren weten we dat de zorgvraag in de laatste jaren landelijk is toegenomen. Hierdoor worden mensen vaker opgeroepen om te kijken naar informele hulp in hun eigen netwerk. De verwachting is dat het aantal mantelzorgers gestaag afneemt. In 2015 waren er voor iedere 85-plusser in potentie 15 mantelzorgers beschikbaar, in 2040 zijn dat er nog geen 6.⁵

Resultaten kwaliteit en effect van de ondersteuning

CEO resultaten kwaliteit van de ondersteuning (percentages)	2021	2022	2023
Aantal deelnemers		483	547
Ik vind de kwaliteit van de ondersteuning die ik krijg goed			
Hulp in het huishouden	88%	86%	84%
Pasje PlusOV	79%	77%	79%
Vervoersvoorziening (bijvoorbeeld scootmobiel of driewiel fiets)	87%	86%	90%
Individuele begeleiding	86%	83%	87%
Rolstoel	88%	91%	86%
Groepsbegeleiding (dagopvang)	89%	88%	91%
Woonvoorziening (woningaanpassing/ woonvoorziening of traplift)	77%	86%	88%

Inwoners geven aan dat ze de kwaliteit van de ondersteuning die ze ontvangen gemiddeld goed vinden. Bij alle vormen van ondersteuning stijgt de tevredenheid met enkele percentages. Behalve bij huishoudelijke hulp en rolstoelen daar daalt de tevredenheid met enkele percentages.

Situatie waarin vanuit de Wmo een traplift is verstrekt aan een inwoner:
 “We wonen hier al zo lang en zo prettig, met om ons heen ons sociale netwerk. Wat fijn dat ik nu in mijn eigen woning kan blijven wonen.”

“Fijn dat ik nu huishoudelijke hulp heb, maar daarover ben ik niet helemaal tevreden. Tijdens vakanties en ziekte is er geen vervanging en ik zou wel vaker hulp willen. Ook voor de tuin.”

⁵ RIVM

3.2 Jeugd

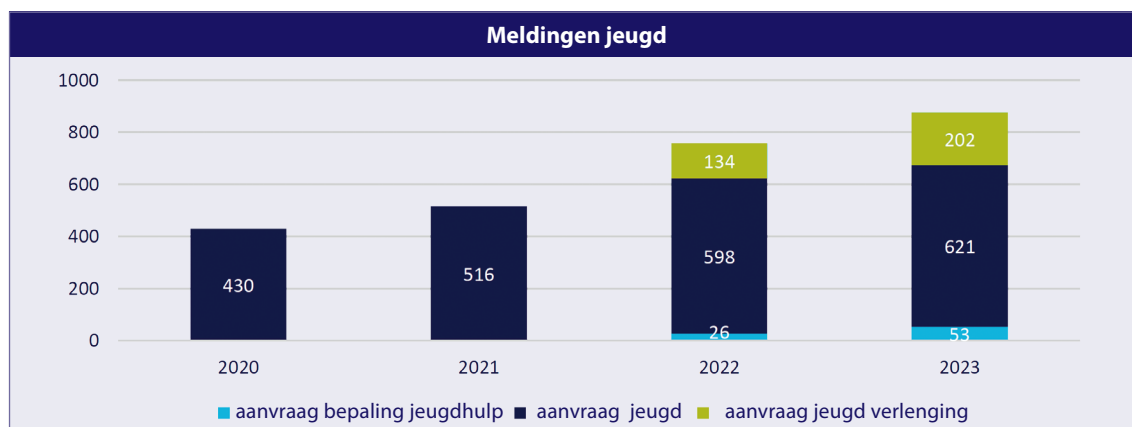
Het beleidsplan Jeugdhulp en Wmo vormt de basis voor de inzet op jeugd. Doelstellingen die hierin centraal staan zijn:

- Ondersteuning zoveel mogelijk thuis.
- Ondersteuning zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig.
- Algemene voorzieningen worden meer en beter gebruikt.
- Inwoners ontwikkelen informele netwerken en maken er meer gebruik van.

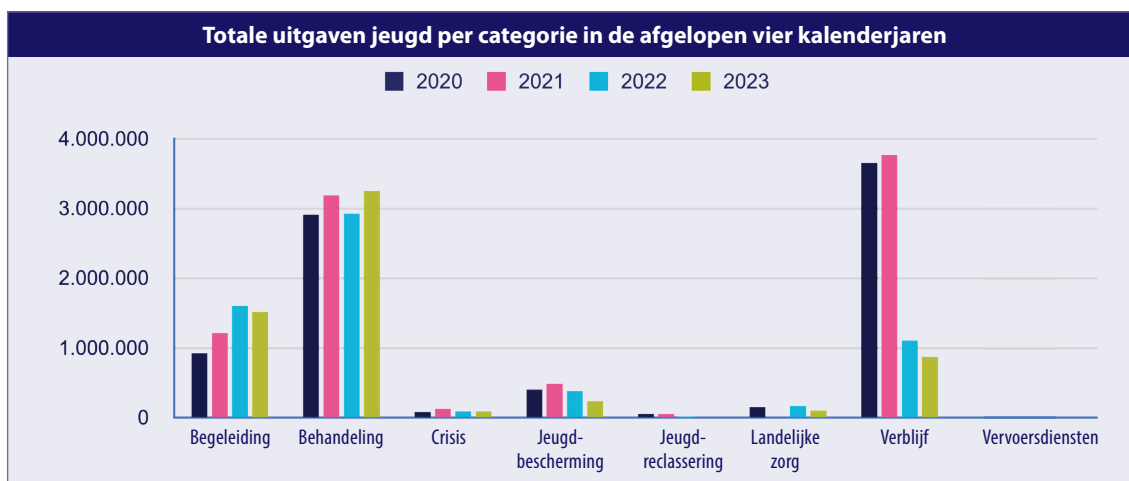
In de Jeugdwet is de zorg en ondersteuning geregeld voor kinderen en jongeren onder de 18 jaar. Het gaat daarbij om jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Alle vormen van jeugdhulp zijn mogelijk als zorg in natura. Dit betekent dat een jeugdhulpaanbieder de zorg volledig regelt. Wanneer ouders de zorg zelf willen organiseren of wanneer zorg in natura niet passend is voor een kind kan er een persoonsgebonden budget (pgb) worden aangevraagd. Met een pgb kunnen ouders zelf jeugdhulp voor hun kinderen inkopen.

Meldingen

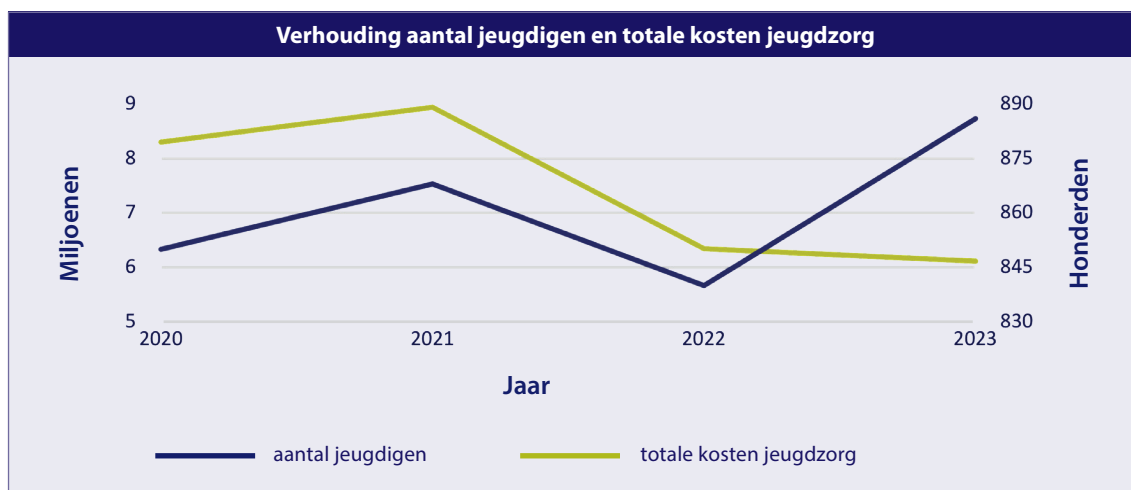
In deze raadsmonitor wordt voor het eerst het aantal meldingen Jeugd weergegeven. Daarin zijn drie categorieën te onderscheiden: een aanvraag bepaling Jeugdhulp, een aanvraag Jeugd en een aanvraag Jeugd verlenging. Bij een aanvraag bepaling Jeugdhulp gaat het om een beschikking vanuit de gecertificeerde instelling⁶. In onderstaande grafiek is te zien dat het aantal meldingen Jeugd door de jaren heen toeneemt. Dit beeld wordt herkend vanuit 't Baken en komt overeen met het landelijke beeld.

Aantallen zorg in natura en pgb Jeugd

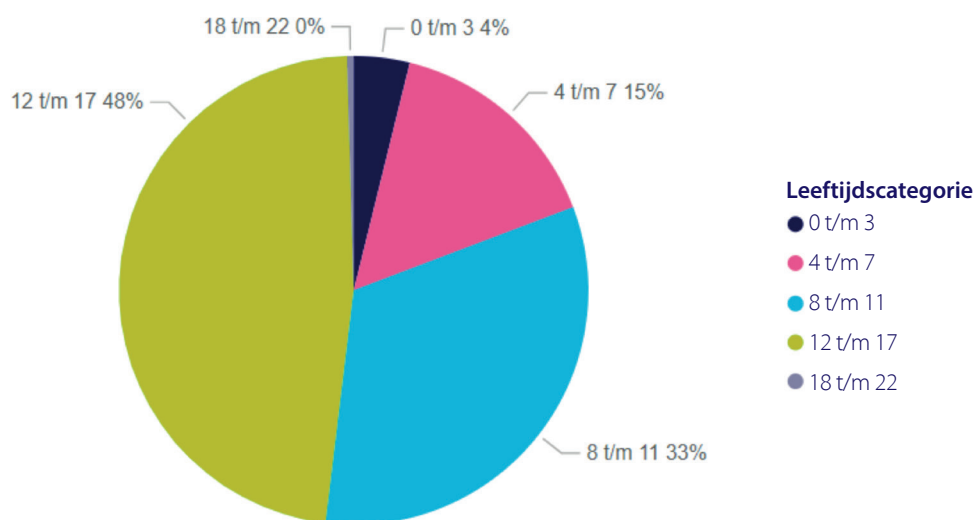

⁶ Zie definities

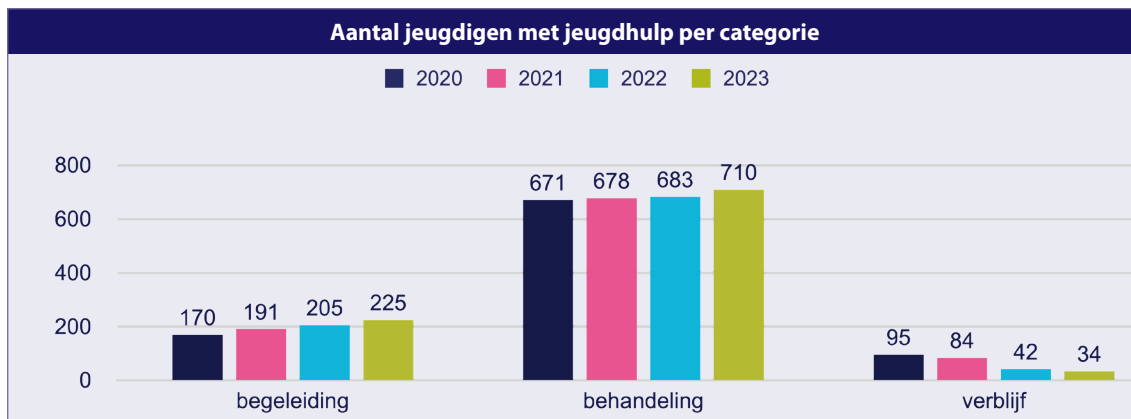
Het totaal aantal kinderen en jongeren met jeugdhulp is in 2023 toegenomen ten opzichte van eerdere jaren. In totaal maken er 886 kinderen en jongeren uit de gemeente Lochem gebruik van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Dat is 13% van het totaal aantal jeugdigen tot 21 jaar. Vorig jaar waren dit in totaal 840 kinderen en jongeren. 13 kinderen en jongeren ontvangen zorg vanuit een persoonsgebonden budget (PGB). De totale uitgaven zijn in 2023 iets gedaald ten opzichte van 2022. Dit komt door een daling van uitgaven bij de producten verblijf, begeleiding en jeugdbescherming. De kosten voor behandeling zijn ten opzichte van 2022 licht gestegen. Dit wordt verklaart door een toename van de basis GGZ, een toename van behandeling hoog en een toename van de specialistische GGZ EPA (ernstig psychiatrische aandoening).

Leeftijdverdeling jeugdigen met jeugdhulp in 2023:

Kijkend naar de leeftijd van jeugdigen dan is te zien dat jeugdigen in de leeftijd 12 t/m 17 het vaakst gebruik maken van jeugdhulp (48%). Het gaat daarbij vooral om somberheidsklachten, eetproblematiek en het vastlopen op school. De leeftijdsgroep 8 t/m 11 jaar maakt daarna het vaakst gebruik van jeugdhulp (33%). In deze groep gaat het vooral om boosheid (overprikkeling) en is er veel problematiek te zien die samenhangt met scheiding van ouders.

Jeugdhulp

Jeugdhulp omvat de ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en hun ouders bij alle denkbare opgroei-, opvoedings- en psychische problemen en stoornissen. Er bestaan verschillende soorten jeugdhulp zoals ondersteuning bij de opvoeding, begeleiding in het dagelijks leven, begeleiding in een groep, logeeropvang en behandeling. De mate van ondersteuning varieert van licht ambulant tot en met intensieve, zeer gespecialiseerde zorg in een al dan niet wenselijk op locatie van de zorgaanbieder.

Begeleiding

Bij inzet van 'begeleiding' kan het om verschillende vormen van hulp gaan. Bijvoorbeeld hulp in het leven van alle dag of dagbesteding. Begeleiding wordt individueel en/of groepsgericht aangeboden en kan bestaan uit lichte of intensieve ondersteuning. In 2023 maken 225 kinderen en jongeren gebruik van begeleiding. Het merendeel daarvan maakt gebruik van begeleiding op individuele basis, gevolgd door begeleiding individueel complex en begeleiding groep. Slechts 11 kinderen en jongeren maken gebruik van begeleiding licht. Dit komt omdat er steeds meer algemene voorzieningen zijn, bijvoorbeeld trainingen gericht op het leren van sociale vaardigheden en het omgaan met emoties. In de afgelopen jaren is er een toename te zien van de inzet op begeleiding. Dit is deels te verklaren door een toename van de totale jeugdhulpvragen. Daarnaast zien we met name in 2023 dat aanbieders meer 1 op 1 begeleiding inzetten naast begeleiding groep of een verblijfsindicatie. Reden hiervoor is de complexiteit van de individuele problematiek en het signaal dat aanbieders de zorg aanvullend op de ingezette hulp moeten bieden. Dit heeft te maken met de tarieven die aanbieders niet passend en kostendekkend vinden. Dit signaal leeft breed in de regio onder aanbieders.

Jeugd GGZ behandeling

Jeugd GGZ is de behandeling van psychische problemen of psychiatrische aandoeningen bij kinderen en jongeren. Het kan bijvoorbeeld gaan om hulp voor kinderen met ADHD, ondersteuning voor jongeren met een eetstoornis, ondersteuning bij dyslexie of hulp voor kinderen met autisme. Daarbij gaat het om verschillende vormen van behandeling zoals individuele therapie, groepstherapie, gezinstherapie en ouder-kind behandeling.

In 2023 maken 710 kinderen en jongeren gebruik van de jeugd GGZ. In het jaar 2022 waren dit 683 kinderen en jongeren. We zien een toename in de individuele basis GGZ-trajecten, vak therapieën en intensieve ambulante gezinsbehandeling (IAG). Dit komt omdat er vanuit 't Baken kritisch gekeken wordt of inzet van specialistische GGZ nodig is of dat de inzet van basis GGZ volstaat. Naast een toename van de basis GGZ zien we een toename van behandeling hoog. Dit komt omdat aanbieders aangeven dat de gevraagde expertise veelal niet ingezet kan worden vanuit behandeling basis omdat ze dan niet uitkomen met het tarief. Vergeleken met 2022 zien we een stijging van behandeling voor ernstig psychiatrische aandoeningen (EPA). Als gemeente hebben we hier weinig invloed op omdat de grootste inzet via directe verwijzers verloopt zoals de huisarts en medisch specialist. Het streven is dat gemeente,

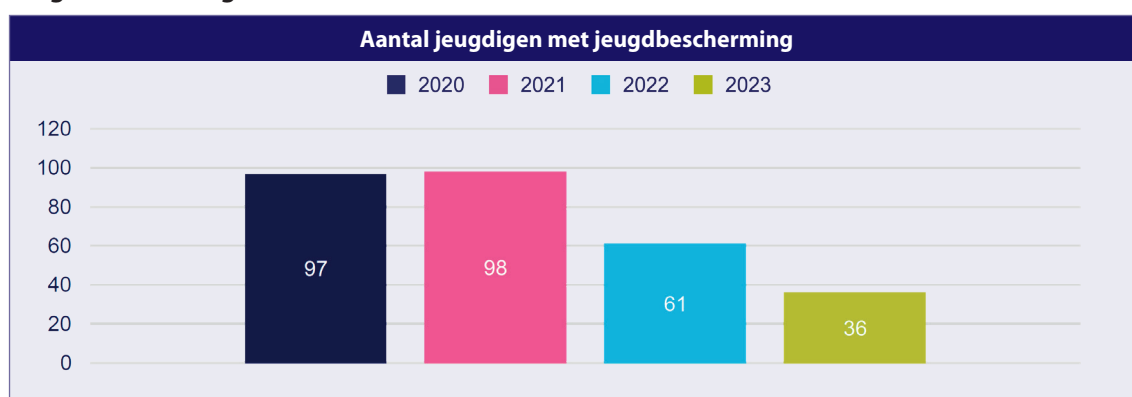
huisarts en medisch specialisten de samenwerking opzoeken en ook andere hulp dan (specialistische) GGZ afwegen. Daarnaast zijn er 6 EPA trajecten toegewezen aan algemeen minderjarige vreemdelingen (AMV'ers) op de Paasberg. Het aantal kinderen en jongeren met dyslexie zorg neemt geleidelijk aan af. In 2023 maken er nog 92 kinderen en jongeren gebruik van dyslexie zorg.

Kim (17) ontvangt al langere tijd behandeling vanuit Jeugd GGZ. Kim leidt aan depressie. Dit is levensbepalend voor Kim. De relaties binnen het gezin komen onder druk te staan. Er dreigt een uithuisplaatsing. Jeugd GGZ vraagt de gemeente om mee te denken. Er ontstaat een succesvol traject. Jeugd GGZ blijft het vertrouwde gezicht voor Kim en het gezin en de expertise wordt aangevuld vanuit de hoog specialistische GGZ. De gemeente voert procesregie en bewaakt de voortgang.

Verblijf

Er is sprake van jeugdhulp met verblijf als het kind of de jongere niet thuis slaapt bij het eigen gezin. Het gaat om verblijfsvormen waarbij sprake is van een overnachting zoals opvang in een pleeggezin, gezinsgerichte opvang of een vorm van verblijf op locatie van de zorgaanbieder. Ook verblijf in logeerhuizen (doordeweeks of in het weekend) behoort tot deze zorgvorm. Het totaal aantal jongeren met verblijf neemt door de jaren heen af. Jeugdconsulenten doen er alles aan om uithuisplaatsingen te voorkomen. Daarbij trekken ze intensief op met gecertificeerde instellingen (GI's), Veilig Thuis, de Jeugdbeschermingstafel (JBT) en het Regionaal Expert Team (RET). Waar uithuisplaatsing nodig is wordt zoveel mogelijk geprobeerd om dit in een thuisnabije omgeving te doen door in te zetten op gezinsgerichte opvang of pleegzorg. In 2023 hadden 34 kinderen/jongeren een vorm van jeugdhulp met verblijf, in 2022 waren er dat nog 42. Bij ongeveer de helft (13) gaat het om gezinsgerichte opvang of pleegzorg, voor 9 kinderen/jongeren is er sprake van respijtzorg en bij 12 kinderen/jongeren gaat het om residentieel verblijf. Het streven is om dit blijvend te verminderen tot er geen kinderen/ jongeren meer in een residentie wonen.

Jeugdbescherming

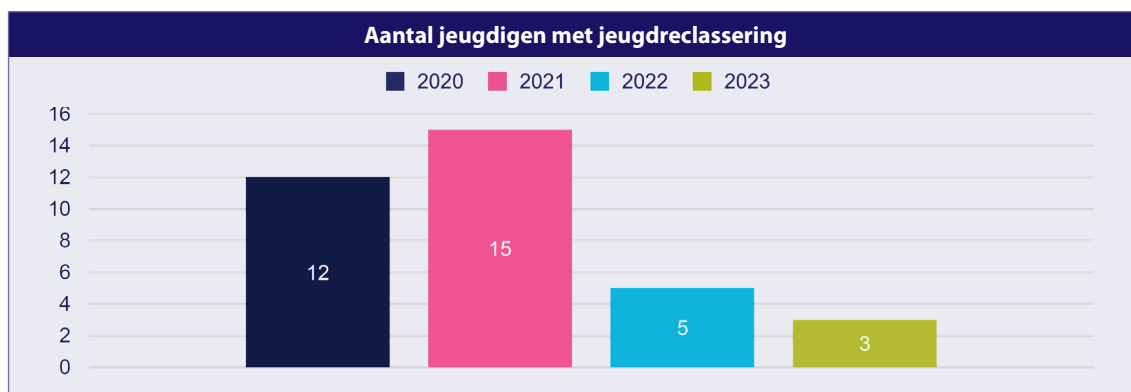

Als de veiligheid of ontwikkeling van een kind of jongere ernstig bedreigd wordt, kan een gezin verplichte hulp opgelegd krijgen. De kinderrechter legt dan een jeugdbeschermingsmaatregel op. Het gaat dan bijvoorbeeld om een ondertoezichtstelling (OTS), gezagsbeëindigende maatregel of voogdijmaatregel. Het aantal kinderen en jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel blijft dalen. Door wachtlijsten bij de jeugdbescherming en ontwikkelingen vanuit de Hervormingsagenda kijken gecertificeerde instellingen in samenwerking met de gemeente nog kritischer welke gezinnen geholpen zijn bij het afgeven van een beschermingsmaatregel. Gezinnen met zeer complexe problematiek die voorheen in de jeugdbeschermingsketen terecht kwamen blijven nu de verantwoordelijkheid van gemeenten. Dat

vraagt van de consultants om intensieve begeleiding bij complexe casuïstiek en betrokkenheid bij de gezinnen. 't Baken heeft daarbij op consultatieve basis veel samenwerking en afstemming met de jeugdbescherming. In 2023 zijn er nog 36 kinderen/jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel. Bij de meerderheid gaat het om een ondertoezichtstelling. Een kind/jongere krijgt dan een gezinsvoogd (jeugdbeschermer). Ouders zijn verplicht om mee te werken aan de adviezen en aanwijzingen van de gezinsvoogd. De gezinsvoogd geeft adviezen over opvoeding en zet specifieke hulp in. In de praktijk is zichtbaar dat een jeugdbeschermer vaak een langere periode betrokken blijft bij het gezin waardoor de ondertoezichtstelling wordt verlengd. 3 kinderen/jongeren uit de gemeente hebben te maken met een voogdijregeling.

Er zijn grote zorgen om Sam en Mees. Ouders voelen zich onmachtig in de opvoeding. Er vindt dagelijks huiselijk geweld plaats. Eerder ingezette hulpverlening mocht niet baten. De gemeente vraagt jeugdbescherming om vanuit vrijwillig kader aan te haken, de zogeheten Actieve Consultatieve Dienstverlening. De jeugdbeschermer trekt een korte periode op om de veiligheid te stabiliseren en een vervolgplan te maken. Een ondertoezichtstelling is hiermee afgewend.

Jeugdreclassering

Een jongere die met de politie in aanraking is geweest en een proces-verbaal heeft gekregen kan jeugdreclassering opgelegd krijgen. Jeugdreclassering is een vorm van jeugdzorg waarbij de jongere wordt geholpen, begeleid en gecontroleerd met als doel het gedrag te veranderen en terugval te voorkomen. Gecertificeerde instellingen (GI's) geven uitvoering aan de strafrechtelijke maatregelen van jeugdreclassering. Het aantal kinderen met een strafrechtelijke maatregel loopt door de jaren heen af. Dat komt onder meer vanwege het woonplaatsbeginsel. In 2023 hadden 3 kinderen/jongeren te maken met een strafrechtelijke maatregel. In 2022 waren dat er 5.

Clïëntervaringsonderzoek Jeugd

Moventem voerde ook in 2024 een cliëntervaringsonderzoek jeugd uit. Hierbij werden ervaringen opgehaald bij van ouders en kinderen die in 2022 een indicatie voor jeugdhulp of ondersteuning kregen en waarvan de jeugdhulp of ondersteuning deels doorliep in 2023.

Het onderzoek naar de ervaringen met jeugdzorg is vormvrij. Er is gekozen voor een telefonisch interview aan de hand van een vragenlijst. In 2022 kregen 839 jeugdigen een voorziening. Van een klein deel (359) is het telefoonnummer bekend. De inwoners waarvan het telefoonnummer wel bekend is, hebben een brief ontvangen over het telefonische interview. Met de brief zijn ze op de hoogte gesteld van het onderzoek en is aangegeven hoe ze zich eventueel konden afmelden voor deelname.

In totaal beantwoorden 31 inwoners de vragen betreffende de ervaringen met het contact met 't Baken. De vragenlijst over de kwaliteit en het effect van de ondersteuning werd door 97 inwoners ingevuld.

Resultaten kwaliteit en effect van de ondersteuning

CEO resultaten (percentages(helemaal) mee eens)	2021	2022/2023
Aantal deelnemers	30	31
Ik wist waar ik moest zijn met de hulpvraag van mijn kind	58%	75%
Mijn kind werd snel geholpen	77%	68%
De consulent en ik hebben samen naar een oplossing gezocht	94%	80%
De consulent nam de hulpvraag van mijn kind serieus	100%	87%
Met behulp van de consulent is de hulp ingezet die mijn kind nodig heeft	83%	77%
Met de hulp van de consulent voelt mijn kind zich verder geholpen	80%	68%
Kende u 't Baken voordat u naar de huis-of jeugdarts ging met uw hulpvraag?	33%	49%
Rapportcijfer aanvragen hulp	7,3	7,1

We zien een licht dalende trend in de ervaringen met 't Baken in 2022/2023 vergeleken met 2021. Echter lijken ouders in 2023 beter geïnformeerd te zijn over waar ze hulp kunnen vinden in vergelijking met 2021. We zien ook een toename in 2022/2023 (49%) in het aantal mensen dat 't Baken kende voordat ze naar de huisarts of jeugdarts gingen met de hulpvraag van hun kind.

Resultaten kwaliteit van de ondersteuning

CEO resultaten ondersteuning (percentages)	2021	2022/2023
Aantal deelnemers	57	97
Beslissingen over de hulp worden samen met mijn kind genomen	63%	66%
De hulp die mijn kind krijg past bij de hulpvraag die we van tevoren hadden	84%	71%
De hulpverleners weten genoeg om mijn kind te kunnen helpen	88%	74%
De verschillende organisaties werken goed samen om mijn kind te helpen	56%	57%
Mijn kind kan de hulp krijgen die hij/zij nodig heeft	81%	72%
Mijn kind krijgt voldoende informatie over de hulp	70%	62%
Mijn kind voelt zich serieus genomen door de hulpverleners	82%	69%
Mijn kind wordt goed geholpen bij de vragen en problemen	79%	69%
Mijn kind wordt met respect behandeld door de hulpverleners	93%	77%

Over het algemeen zien we dat er een lichte daling is van de kwaliteit van de ondersteuning in 2022/2023 ten opzichte van 2021. Zo is er ruimte voor verbetering op het gebied van de kennis van de hulpverleners en de ervaren respectvolle behandeling.

Resultaten van het effect van de zorg

CEO resultaten effect zorg (percentages: veel beter)	2021	2022/2023
Aantal deelnemers	57	97
Door de hulp gaat het beter met het gedrag van mijn kind	39%	40%
Door de hulp gaat het beter met mijn kind	47%	42%
Door de hulp gaat het thuis beter	26%	42%
Door de hulp voelt mijn kind zich beter	42%	38%
Rapportcijfer hulp of begeleiding	7,8	7,5

Ouders geven aan dat ze het effect van de zorg die hun kind heeft ontvangen gemiddeld goed vinden. Over het algemeen is het effect van de zorg ongeveer gelijk gebleven of verbeterd. Interessant is dat het percentage ouders dat aangaf dat de hulp resulteerde in een verbetering van de thuissituatie aanzienlijk toenam in 2022/2023 ten opzichte van 2021.

3.3 Participatie/inkomen

In de visie op participatie lezen we de doelstelling dat we meer inwoners (duurzaam) aan het werk willen op de reguliere arbeidsmarkt. We zetten hier steeds meer loonkostensubsidies en jobcoach/begeleidingsvergoedingen voor in. En we bevorderen zoveel mogelijk het parttime werken. We zien in de visie ook als doel dat elke Lochemse inwoner zich nuttig en gewaardeerd voelt. We gebruiken het plan van aanpak participatieladder om de inwoners op hun hoogst haalbare trede uit te laten komen. Een derde punt in de visie is dat de persoonlijke situatie het vertrekpunt is. Het werken volgens de bedoeling zorgt ervoor dat we de echte vraag van de inwoner achterhalen en datgene doen dat nodig is om inwoners vooruit te helpen. Punt vier in de visie is dat we beschikken over een dienstverlening die 'state of the art' is. In 2023 zijn we gestart met de implementatie van iParticipatie. Dit is een softwaremodule waarmee we inwoners de gelegenheid bieden om 24/7 inkomensaanvragen te doen, wijzigingen door te geven en inzicht te geven in hun uitkeringsgegevens.

Participatieladder

Eind 2023 is het plan van aanpak participatieladder vastgesteld door het college. Dit is de start om inwoners te ondersteunen een stap te maken op de participatieladder. Wat opvalt in 2023 is de stijging van het percentage inwoners op trede 6. Zij stromen uit de uitkering, maar behouden nog even hun uitkeringsrechten zodat ze een vangnet hebben op het moment dat de baan toch niet passend blijkt te zijn. Dit kan de stap naar betaald werk wat minder spannend maken. Een tweede punt dat opvalt is wederom een daling in het aantal inwoners dat geïsoleerd leeft. Bovendien is het aantal inwoners in trede 4, 5 en 6 bij elkaar wederom gestegen t.o.v. 2022. Dit is een teken dat meer Lochemse inwoners meedoen in de samenleving.

Trede participatieladder (percentage)	2021	2022	2023
6. Betaald werk zonder ondersteuning	1%	3%	5%
5. Betaald werk met ondersteuning	13%	20%	19%
4. Onbetaald werk	20%	18%	20%
3. Deelname georganiseerde activiteiten	23%	22%	19%
2. Sociale contacten buitenshuis	35%	30%	31%
1. Geïsoleerd	8%	7%	6%

Kandidaat is een jongeman van in de 20. Heeft een lange tijd in een depressie gezeten tot aan aanmelding bij de levenseindekliniek toe. Veelvuldig contact met hem gehad de afgelopen maanden en via een werkervaringsplek weer in een positieve flow kunnen krijgen. Dit heeft er nu in geresulteerd dat hij zelfstandig op zoek is gegaan naar betaald werk.

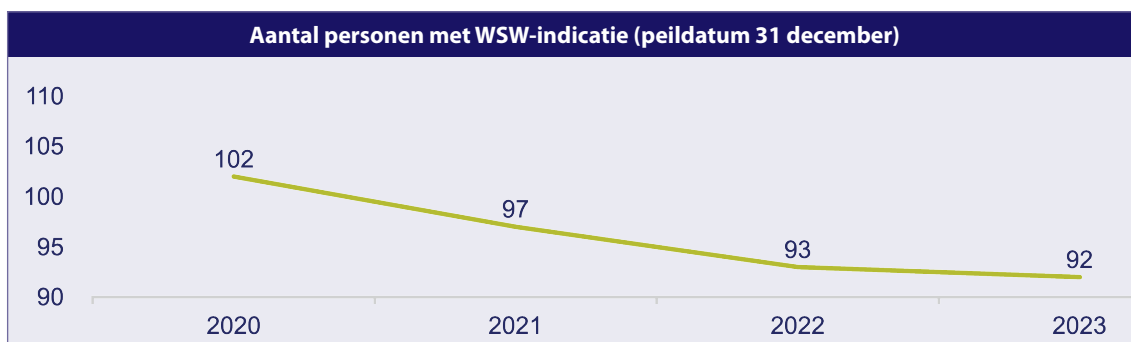
Huishoudens met een bijstandsuitkering

De daling van het aantal huishoudens dat een beroep doet op een bijstandsuitkering laat na een periode van stabilisatie in 2023 een lichte stijging zien. Het effect van de inspanningen om het gebruik van onze minimaregelingen te vergroten is zichtbaar in het aantal aanvragen en het bedrag dat er mee gemoeid is.

Wet sociale werkvoorziening (WSW)

Zoals verwacht daalt het aantal WSW'ers verder. We kunnen de daling exact voorspellen door te kijken in welk jaar er WSW'ers met pensioen gaan. Er stromen ook WSW'ers uit die na een ziekteperiode van 2 jaar ziek uit dienst gaan of die tijdens hun lopende contract overlijden.

Wet Nieuw beschut

In 2023 was de taakstelling van het Rijk voor het aantal nieuw beschutte werkplekken 13. In totaal zijn 8 kandidaten met een nieuw beschut indicatie geplaatst bij reguliere werkgevers of in een beschutte werkomgeving (de Clip). Deze kandidaten vragen een grote mate van begeleiding, zowel van de bedrijven waar ze gaan werken als van de consultants van 't Baken.

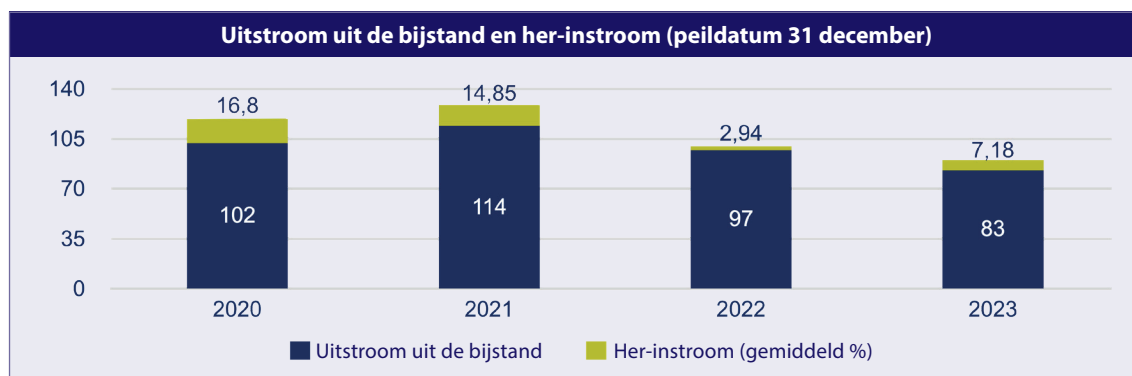

In Loonkostensubsidie

Het aantal inwoners dat met behulp van loonkostensubsidie werkt neemt weer toe. Dit is een positief signaal, omdat het verstrekken van loonkostensubsidie betekent dat er kandidaten met begeleiding aan het werk gaan. Dit levert maatschappelijk veel meerwaarde op, zoals onlangs werd gepubliceerd ([rapport_mbka_loonkostensubsidie_berenschot.pdf](#)).

Duurzame uitstroom/ her-instroom

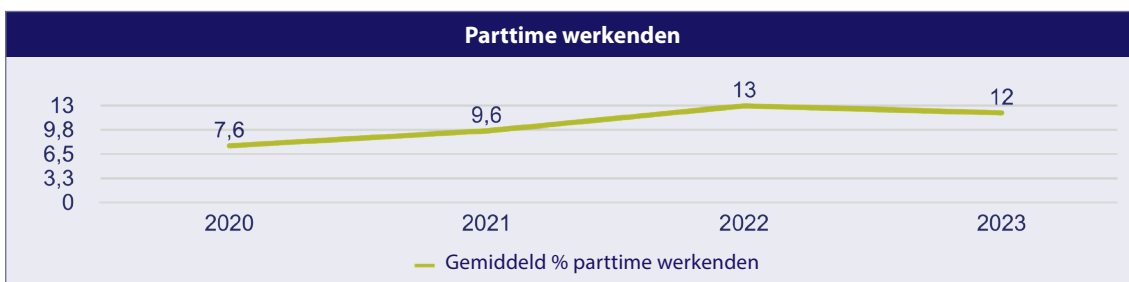
Een nieuwe indicator die beschikbaar is via een nationale benchmark (van Divosa/ Stimulansz) is de her-instroom in een bijstandsuitkering. Hierbij kijken we naar inwoners die uitstromen uit de bijstand en binnen 12 maanden weer instromen. In de doelstellingen uit de visie op participatie is opgenomen dat we streven naar duurzame uitstroom op de arbeidsmarkt. Dit betekent dat we stimuleren dat inwoners met een uitkering werk zoeken wat bij ze past. De kans dat ze hun baan behouden is daarmee groter. In de jaren na de start van 't Baken zijn we dit principe steeds meer gaan toepassen, met effect. Uit de benchmark blijkt dat de aantallen en het percentage in vergelijking met andere gemeenten in 2020 en in de eerste helft van 2021 hoger zijn. Halverwege 2021 gaan de aantallen en het percentage omlaag. In 2022 en 2023 stromen er in Lochem minder inwoners opnieuw de bijstand in dan in andere gemeenten, wat kan duiden op een positief resultaat van gemaakt beleid.

Ed, een hoogopgeleide statushouder van in de 40 vestigt zich met zijn gezin in Lochem. Tijdens zijn inburgering wordt hij aangemoedigd om vrijwilligerswerk te doen, waardoor zijn netwerk groeit door contacten met burens en anderen in de buurt. Terwijl hun kinderen naar de opvang gaan, hebben Ed en zijn vrouw tijd om te studeren en te werken. Hoewel hij aanvankelijk terughoudend was om zijn uitkering op te geven, gaan we aan de slag met de passie van Ed: lesgeven. Hij begint als klassenassistent omdat hij met zijn huidige diploma als docent nog niet als docent op een Nederlandse school aan de slag kon. Na een succesvolle proefperiode van twee maanden krijgt hij een betaalde baan aangeboden op deze school. Hij geeft nu ook Turkse lessen aan Nederlandse studenten en krijgt de mogelijkheid om een opleiding tot docent te volgen naast zijn werk als klassenassistent.

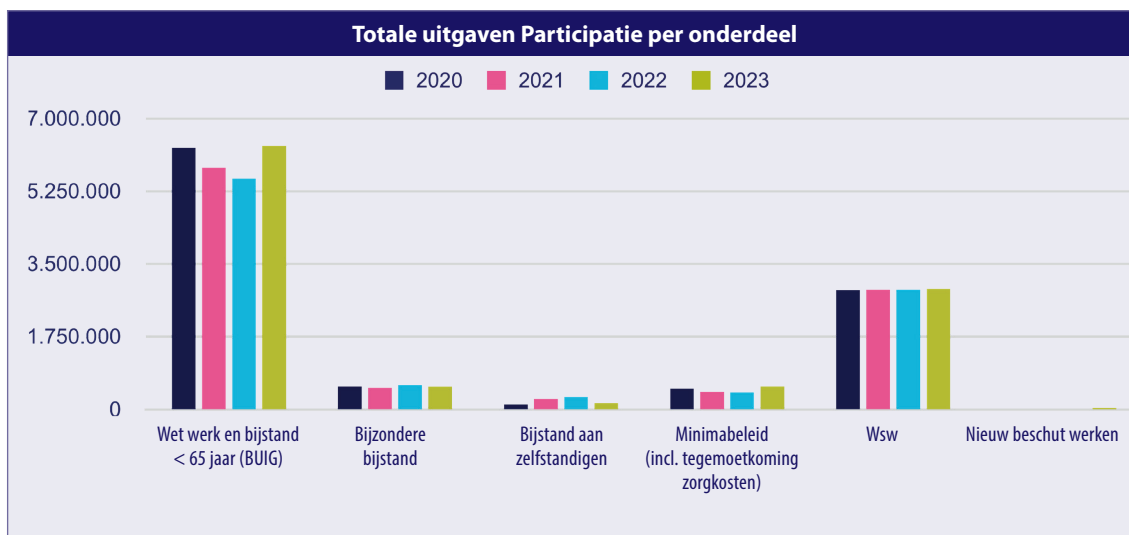
Parttime werkenden

Een tweede nieuwe indicator die ook een goed beeld geeft van het aandeel inwoners met een bijstandsuitkering die actief is op de arbeidsmarkt is het aantal inwoners met een parttime baan. Uit de benchmark van Divosa/ Stimulansz blijkt dat Lochem een bovengemiddeld percentage parttime werkenden onder bijstandsgerechtigden kent. Dit is positief, omdat parttime werken bijdraagt aan een zinvol bestaan en een opmaat kan zijn naar volledig betaald werk. Hoewel het gemiddelde percentage parttime werkenden in 2023 weer wat terugloopt, zijn de aantallen nog steeds hoger dan bij andere gemeenten in Nederland.

Uitgaven participatie

Na een periode van daling van het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering is in 2023 voor het eerst in een aantal jaren weer een lichte stijging te zien. Het totaal aantal huishoudens met een uitkering echter nog steeds relatief laag. De oorzaak is terug te vinden in de eerder beschreven situatie op de arbeidsmarkt. De bijstand aan zelfstandigen is in 2023 weer redelijk genormaliseerd, na een paar jaar met extra regelingen in verband met Corona. Verder valt op dat de uitgaven voor minimabeleid zijn gestegen, door aandacht en communicatie wordt er beter gebruik gemaakt van de verschillende regelingen.

3.4 Dienstverlening door 't Baken

In deze paragraaf gaan we dieper in op de dienstverlening door 't Baken. Dit op verzoek van de Raadswerkgroep en omdat het een groot onderdeel uit maakt van de gemeentelijke taken in het Sociaal domein, waar deze raadsmonitor immers over gaat.

Kwaliteit van dienstverlening door 't Baken.

't Baken investeert continu in de kwaliteit van dienstverlening. Dit gaat om proces- en kwaliteitscontroles, opleidingen en trainingen, bewustwording en tegelijkertijd het uitzetten van acties om de privacy van gegevens en de veiligheid van zowel medewerkers als inwoners te waarborgen. Binnen 't Baken vindt periodiek kwaliteitscontrole plaats, waarbij wordt beoordeeld of de juiste stappen in het proces zijn doorlopen. Dit gaat onder meer over de wijze van vastleggen van de gegevens in onze systemen en toetsing op naleving van de regels, wetten, richtlijnen en procedures.

Door middel van opleidingen en trainingen worden medewerkers geschoold in de actuele wet- en regelgeving en krijgen zij scholing in het toepassen van de meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook krijgen consultants trainingen aangeboden rondom thema's als herkennen van en omgaan met psychische kwetsbaarheid en omgaan met cultuurverschillen. Medewerkers van 't Baken hebben in 2023 het werken vanuit de bedoeling vormgegeven en hebben hiervoor trainingen en workshops gevolgd. Tijdens lunchbijeenkomsten en inspiratiesessies worden actuele onderwerpen verkend, die voor alle medewerkers van 't Baken raakvlakken hebben met het dagelijkse werk.

Sociaal Werk

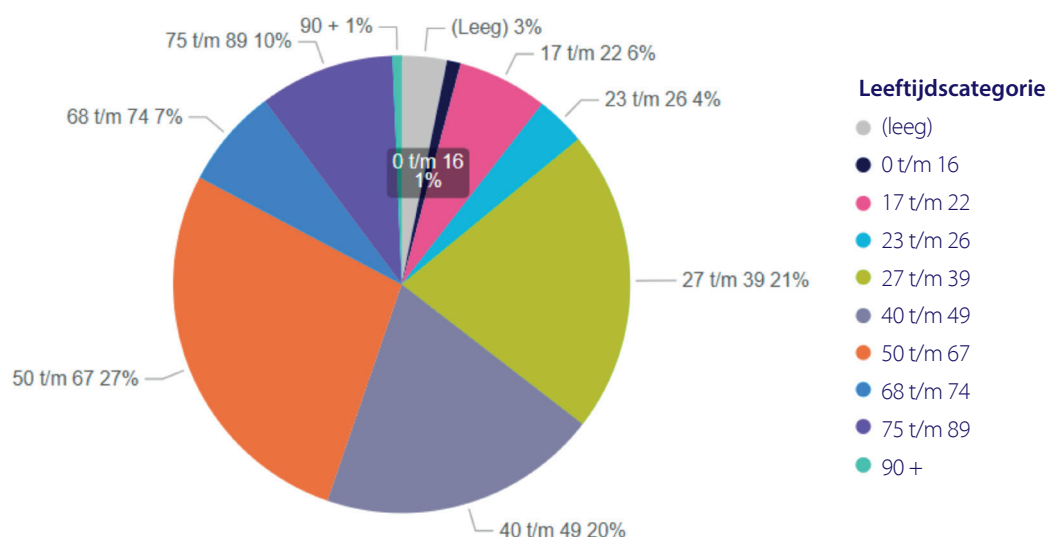
Sinds de start in 2019 is sociaal werk onderdeel van 't Baken. Het werk van sociaal werkers is zeer divers. Het team van 11 sociaal werkers biedt vanuit 't Baken ondersteuning aan inwoners bij vragen op allerlei levensgebieden. Daarbij bevorderen zij het sociaal functioneren van (kwetsbare) mensen in een complexe omgeving. Zij begeleiden inwoners bijvoorbeeld om de weg te vinden in/naar het aanbod in de vrij toegankelijke ondersteuning. Denk hierbij aan de diensten vanuit Welzijn Lochem, de ontmoetingsinitiatieven, zorg/kern/dorps coördinatoren, huisartsen, wijkverpleging en ander lokaal aanbod. Om meer inzicht te krijgen in het werk van de sociaal werkers is gestart met definiëren van elementen binnen het werk van sociaal werkers zoals bijvoorbeeld kortdurende ondersteuning, waakvlam-contact en casusregie.

In 2024 vindt de verdere verfijning van de registratie plaats, zodat ze in de volgende raadsmonitor meegenomen kunnen worden. Wel is al meer inzichtelijk hoeveel inwoners worden ondersteund door sociaal werkers. In 2022 zijn dat 209 mensen en in 2023 waren dat er 313. Deze aantallen zijn nog niet volledig, maar zij geven een beeld van de omvang.

"Met hulp van mijn consultant sociaal werk weet ik weer waar ik mijn bed voor uitkom. Wat mijn dag plezier geeft en wat betekenisvol voor mij is."

"Mijn huis was versmeerd en ik heb mezelf verwaarloosd. Door ondersteuning van sociaal werk leef ik gezonder in huis. En voel ik me vitaal!"

Geholpen inwoners door sociaal werkers in 2023 per leeftijdscategorie:

Veruit het grootste deel van de inwoners die een zetje in de rug nodig hebben van het sociaal werk van 't Baken is volwassen. Voor de leeftijdscategorie 50-90+ jaar ligt dit percentage op 45%. Voor de leeftijdscategorie 27-49 jaar is dit 41%.

Bezwaarschriften

De Raadswerkgroep heeft gevraagd om inzicht te geven in bezwaren die jaarlijks binnenkomen bij 't Baken. Deze hebben altijd betrekking op genomen besluiten over al dan niet toewijzen van hulp, ondersteuning of toewijzingen in het kader van de Participatiewet, Wmo en de Jeugdwet. Dit gaat over zowel Zorg In Natura als PGB. De commissie bezwaarschriften maakt jaarlijks een jaarverslag die rond de zomer wordt opgesteld en daarna wordt gepubliceerd op de website van de gemeente. Het laatste verslag is medio 2023 gemaakt over het jaar 2022. Over het jaar 2023 zijn 15 bezwaren ingediend door inwoners van gemeente Lochem. Als vorige jaren gaat het grootste deel van de bezwaren over de Participatiewet (13). Verder is 1 bezwaar ontvangen over de Wmo en 1 over de Jeugdwet. Hiervan zijn 2 bezwaarschriften ongegrond verklaard. De andere 13 bezwaarschriften zijn ingetrokken. Het intrekken van een bezwaarschrift volgde meestal nadat de consultant of juridisch medewerker van 't Baken contact met de inwoner heeft opgenomen. Soms was uitleg van het besluit voldoende, soms leidde dit tot een vernieuwd onderzoek en een herziening van het besluit.

Meer informatie kunt u lezen in het jaarverslag van de commissie dat medio 2024 verschijnt. Daarbij moet worden gerealiseerd dat de genoemde aantallen zeer gering zijn in verhouding tot de vele aanvragen. Het verhaal achter iedere aanvraag kan meer uitleg geven maar is niet geschikt voor deze rapportage. Wel kunnen we een algemeen beeld schetsen over de manier van werken die sinds 2023 in gang is gezet, waarbij consultants proberen de inwoner zoveel mogelijk vooraf mee te nemen in het te nemen besluit.

Definitielijst

Aantal kinderen met VVE: Het aantal kinderen dat gebruik gemaakt heeft van de Voor- en Vroegschoolse Educatie

Aantal leerlingen op basisscholen in Lochem: Het aantal leerlingen dat naar basisscholen binnen gemeente Lochem gaat.

Aantal leerplichtige leerlingen: Het aantal leerlingen dat leerplichtig is (5 tot en met 17 jaar). Hierbij zitten ook leerlingen met een kwalificatieplicht. De kwalificatieplicht geldt (volgend op de leerplicht) voor de leerlingen/studenten die nog geen 18 jaar zijn en nog geen startkwalificatie (havo-, of vwo-diploma of diploma vanaf mbo-niveau 2) hebben behaald.

Aantal Lochemse leerlingen op een reguliere basisschool: Het aantal leerlingen uit gemeente Lochem dat naar een basisschool gaat.

Aantal Lochemse leerlingen op het voortgezet onderwijs: Het aantal leerlingen uit gemeente Lochem dat naar een middelbare school gaat.

Aanvraag bepaling jeugdhulp: Bij deze aanvraag zoekt een gecertificeerde instelling afstemming voor vooroverleg inzet hulp en stuurt bepaling Jeugdhulp na.

Aanvraag jeugd verlenging: Er wordt een aanvraag ingediend voor een verlenging van de jeugdhulp.

Aanvraag jeugd: Er wordt een hulpvraag ingediend voor jeugdhulp.

Absoluut verzuim: Aantal leerplichtige kinderen, woonachtig in gemeente Lochem, dat niet bij een school of instelling staat ingeschreven.

Achterstandsscore: deze indicator houdt rekening met de herkomst van beide ouders, verblijfsduur van moeder in Nederland, het opleidingsniveau van ouders, het gemiddelde opleidingsniveau van moeders van leerlingen op school en de vraag of ouders in de schuldsanering zitten.

Advies en Ondersteuning Kindermishandeling en Huiselijk Geweld: Een advies is een telefonisch en/of persoonlijk gesprek met een directbetrokkene, omstander of professionals met tips en aanwijzingen om de situatie van HG/KM in beeld te brengen zodat de adviesvrager de stappen kan zetten om het geweld te doorbreken en veiligheid te herstellen. Gezamenlijk wordt ingeschat of dat advies voldoende is. Bij ondersteuning zijn meerdere contactmomenten nodig, op verzoek van de adviesvrager of op advies van VT, om het resultaat te bereiken dat de adviesvrager zelf verder kan handelen in situaties van HG/KM.

B1 route: Dit is gericht op het behalen van de Nederlandse taal op B1 niveau.

Bestaanszekerheid: Onder bestaanszekerheid verstaan we zorgen voor voldoende inkomen, een geschikte woning en een veilige leefomgeving. Vanuit deze basis is meedoen mogelijk. Samen met een mensgerichte benadering voorkomen we zo onnodig leed en oplopende kosten.

Binge drinker: Binge drinken wil zeggen het drinken van 5 of meer drankjes tijdens 1 enkele gelegenheid.

Comorbiteit: betekent dat iemand één of meer (chronische) aandoeningen heeft naast de hoofddiagnose waar de meeste aandacht naar uitgaat.

Gecertificeerde instelling (GI): een instelling die de kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering uitvoert.

Gezinsgericht verblijf: Alle vormen van verblijf die een gezinssituatie benaderen, maar geen pleegzorg zijn. Te denken valt aan gezinshuizen, logeerhuizen en zorgboerderijen waar overnacht wordt.

Inwoners: Persoon die in de gemeente Lochem woont. Eén inwoner kan meerdere hulpvormen hebben.

Jeugdzorgplus: JeugdzorgPlus is een vorm van gesloten jeugdhulp die wordt geboden aan jongeren die niet bereikbaar zijn voor lichtere vormen van hulp. Zonder behandeling vormen zij een risico voor zichzelf of hun omgeving.

Leerlingen in Speciaal Basis Onderwijs: Scholen die onder regulier onderwijs vallen, maar onderwijs bieden aan leerlingen die zich op een reguliere basisschool niet redden. Kleinere klassen, rustig klaslokaal, etc.

Leerlingen in Speciaal Onderwijs: Speciaal onderwijs: leerlingen die lichamelijk, zintuigelijk of verstandelijk gehandicapt zijn en voor leerlingen die psychische problemen of gedragsproblemen hebben.

Leerlingen in Voortgezet Speciaal Onderwijs: leerlingen die lichamelijk, zintuigelijk of verstandelijk gehandicapt zijn en voor leerlingen die psychische problemen of gedragsproblemen hebben.

Mantelzorger: Een mantelzorger is iemand die zorgt voor een gezinslid, familielid, vriend of kennis als deze chronisch ziek, gehandicapt of hulpbehoevend is. Hij of zij doet dit langere tijd en wordt hiervoor niet betaald. Mantelzorger worden overkomt je.

Melding jeugd: Deze categorie bestaat nu niet meer, dit is nu 'Aanvraag jeugd'.

Meldingen Kindermishandeling en Huiselijk Geweld: Melding en Veiligheidsbeoordeling. Met het doen van een melding draagt de melder de verantwoordelijkheid voor het zicht op veiligheid van de directbetrokkenen over aan Veilig Thuis. Veilig Thuis komt in de positie om signalen uit verschillende bronnen te verbinden met de melding en kan zodoende een inschatting maken van de actuele en structurele onveiligheid van betreffende personen.

Minimaregeling: Dit betreft bijzondere bijstand, individuele inkomenstoeslag, individuele studietoelage, meedoen regeling, indirecte schoolkosten, computerregeling en tegemoetkoming zorgkosten, maar ook regelingen die via JeugdFonds Sport & Cultuur, VolwassenenFonds Sport & Cultuur en St. Leergeld lopen.

Relatief verzuim: Aantal leerlingen waarover een school heeft gemeld dat ze binnen een periode van vier opeenvolgende lesweken minimaal zestien uur ongeoorloofd hebben verzuimd.

Residentieel verblijf: In de residentiële jeugdhulp leven kinderen en jongeren, vrijwillig of gedwongen, dag en nacht buiten hun eigen gezin. Zij verblijven in leefgroepen en worden begeleid door pedagogisch medewerkers.

Trede 1 Participatieladder: Inwoners zonder reguliere contacten met hun omgeving, die een min of meer geïsoleerd leven leiden.

Trede 2 Participatieladder: Inwoners die sociale contacten onderhouden met hun omgeving, bijvoorbeeld vrienden, kennissen, buurtgenoten.

Trede 3 Participatieladder: Inwoners die deelnemen aan activiteiten in de buurt, een cursus, opleiding etc.

Trede 4 Participatieladder: Inwoners die al wel aan de slag zijn, maar werken met behoud van uitkering, een leerwerktraject volgen, vrijwilligerswerk doen etc.

Trede 5 Participatieladder: Dit zijn inwoners die parttime werken of werken met inzet van loonkostensubsidie.

Trede 6 Participatieladder: Op deze trede komen inwoners die uitstromen naar regulier betaald werk. De aantallen zijn minimaal omdat inwoners na uitstroom geen uitkering meer ontvangen en niet op de participatieladder blijven staan.

Verblijf 3-milieu: Een driemilieuvoorziening is een locatie waar de drie zogenaamde milieus verblijf, scholing/werk en vrijetijdsbesteding op één terrein aangeboden worden.

Verzilvering: Het percentage zorg dat de inwoner werkelijk ontvangt van de aanbieder vergeleken met waar die volgens de beschikking recht op heeft. Door bijvoorbeeld ziekte, vakantie of andere redenen wordt bijna nooit voor 100% ingezet.

Vsv'ers zonder startkwalificatie: Percentage jongeren van 12 tot 23 jaar dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten heeft ten opzichte van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staat (Startkwalificatie: havo, vwo of minimaal mbo-2 diploma).

Z-route: Dit is gericht op het meedoen en de zelfredzaamheid, ook wanneer het taalniveau B1 niet haalbaar is.

Mantelzorgcomplimenten 2023

566 toegekende complimenten

Het mantelzorgcompliment is een waardering voor mantelzorgers die tenminste drie maand, acht uur per week mantelzorg hebben verleend aan een naasten.

76 nieuwe aanmeldingen

1.4%

Buren

25.8%

Partner

Zorgt voor....

67%

3%

30%

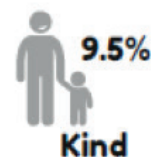
41.1%

Overig/niet
bekend

21.6%

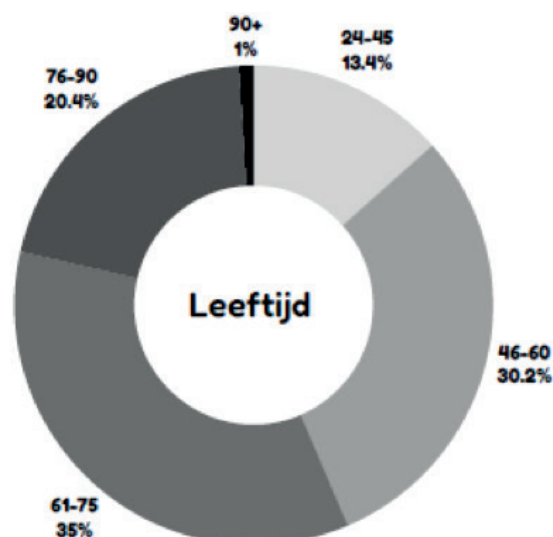
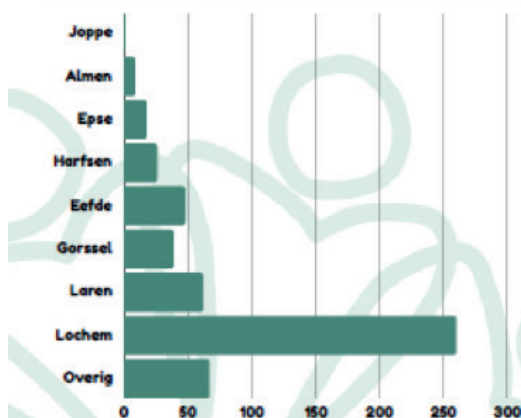
(schoon)
ouder(s)

9.5%

Kind

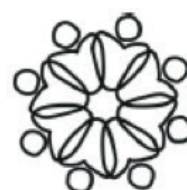
Aantal mantelzorgers per kern

Jong en mantelzorg

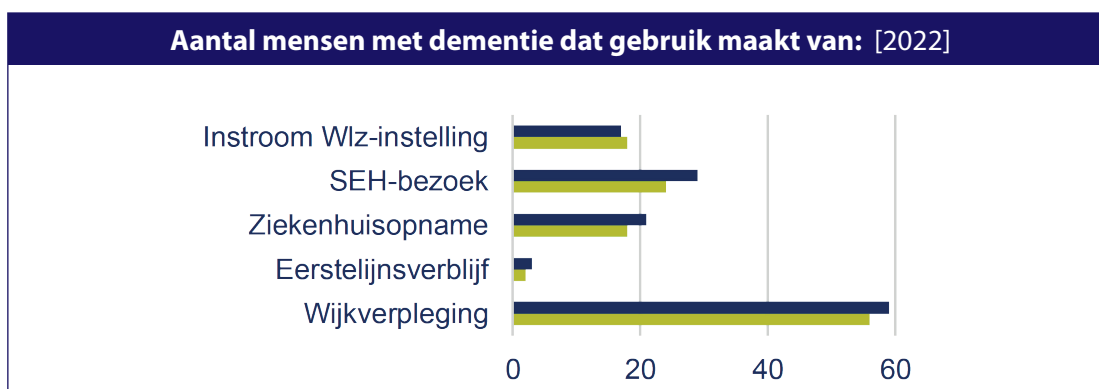
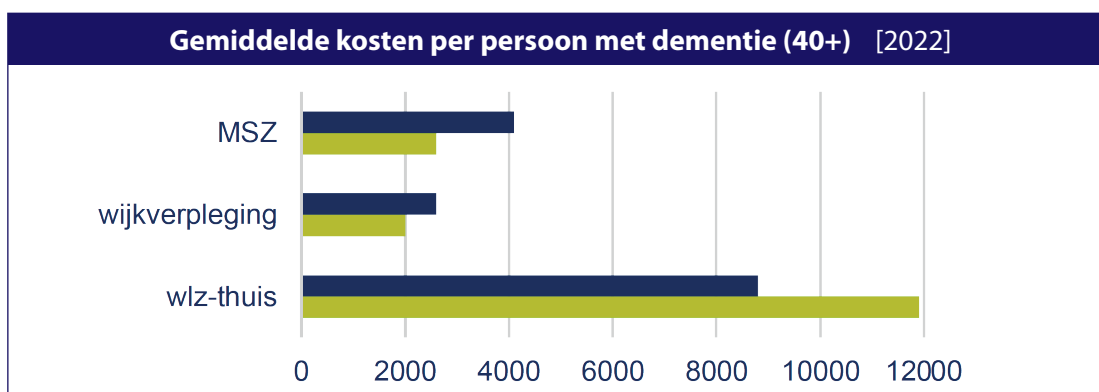
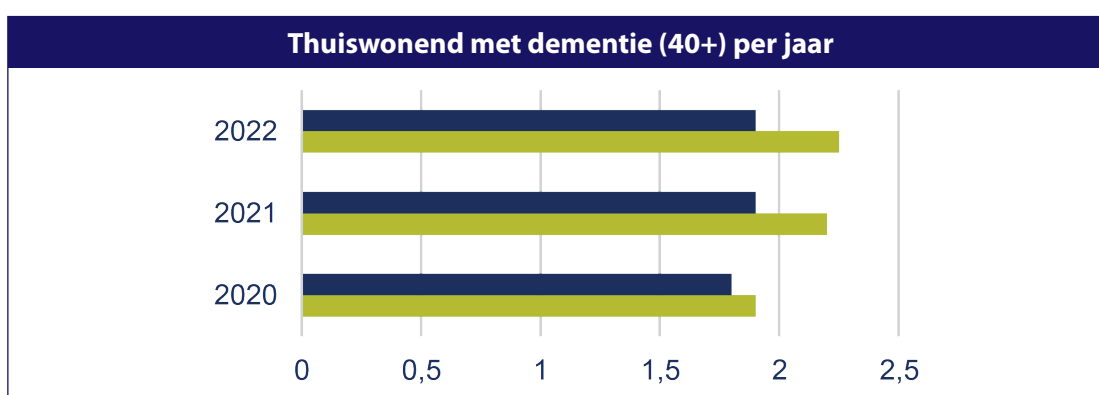
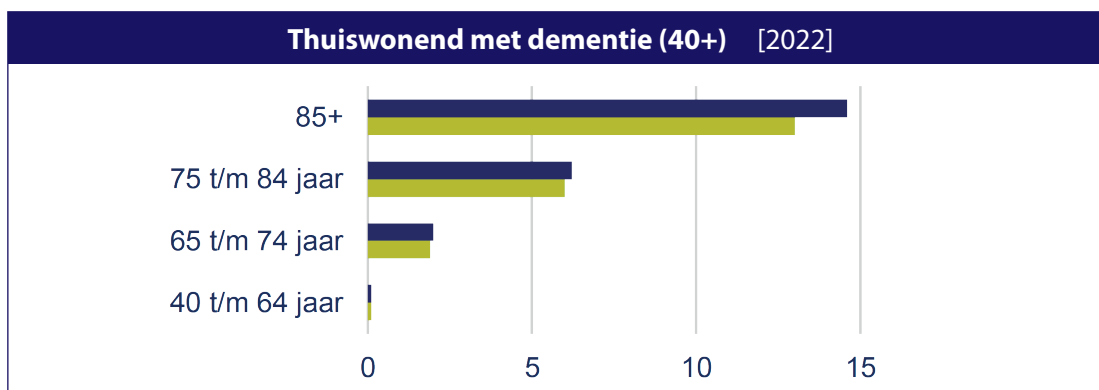

Er zijn in totaal 141 jonge mantelzorgcomplimenten verstuurd in 2023

**WELZIJN
LOCHEM**

■ Landelijk (%) ■ Gemeente Lochem (%)

	Kindermonitor 2021	Monitor Jeugd 2019 en 2021	Monitor jong volwassenen 2022	Monitor volwassenen en ouderen 2022
Resultaten	► E-Magazine ► Infographic gemeente Lochem ► Cijfers gemeente Lochem	► E-magazine 2021 ► Infographic VO gemeente Lochem 2021 ► Cijfers VO gemeente Lochem 2021 ► Infographic Praktijkonderwijs 2021 ► Cijfers Praktijkonderwijs 2021 ► Infographic VO gemeente Lochem 2019 ► Cijfers VO gemeente Lochem 2019 ► Infographic Praktijkonderwijs 2019 ► Cijfers Praktijkonderwijs 2019	► E-Magazine ► Infographic gemeente Lochem ► Cijfers gemeente Lochem	► E-Magazine ► Infographic ► Cijfers gemeente Lochem ► Cijfers gemeente Lochem 2020
Doelgroep	Ouders van 0- t/m 11- jarigen	Middelbare scholieren, klas 2 en 4; leerlingen praktijkonderwijs, alle klassen.	16- t/m 25- jarigen	Zelfstandig wonende inwoners, 18 jaar en ouder
Vragenlijst	► Vragenlijst 0-12 jarigen	► Vragenlijst VO 2021 (corona) ► Vragenlijst ProO 2021 (corona) ► Vragenlijst VO 2019 ► Vragenlijst ProO 2019	► Vragenlijst	► Vragenlijst volwassenen ► Vragenlijst ouderen
Volgende monitor	2025	2023	2024	2024
Vorige monitors	2009, 2013, 2017	2003, 2007, 2011, 2015, 2019	2019	2012, 2016, 2020

